

AFGANGSPROJEKT VED HÆRENS OFFICERSSKOLE

Danmarks deltagelse i Operation Barkhane: dansk udenrigs- og sikkerhedspolitisk aktivisme anno 2019

af Lasse Tim Marvig Sørensen

Navn: Lasse Tim Marvig Sørensen
Fødselsdato: 23.04.92
Medarbejder-nummer: 457715
Titel: Danmarks deltagelse i Operation Barkhane: dansk udenrigs- og sikkerhedspolitisk aktivisme anno 2019
Afleveringsdato: 10.10.19
Vejleder: Annemarie Peen Rodt ved Institut for Strategi
Antal anslag: 107.870 (I Microsoft® Word for Mac 2011 version 14.0.0)

INDHOLDSFORTEGNELSE

<u>0.0 Abstract</u>	3
<u>1.0 Indledning</u>	4
<u>2.0 Problemformulering og afgrænsning</u>	6
<u>3.0 Teoretisk ramme</u>	7
<i>3.1 Statsniveauet og dets sub-systemiske variable</i>	9
<i>3.2 Opsummering</i>	10
<u>4.0 Metode</u>	11
<i>4.1 Analysedesign</i>	11
<i>4.2 Operationalisering</i>	13
<i>4.2.1 VKLA-regeringens lederperceptioner</i>	13
<i>4.2.2 VKLA-regeringens ressourceekstraktionskapacitet</i>	14
<i>4.3.2 Danmarks strategiske kultur</i>	15
<u>5.0 Analyse</u>	17
<i>5.1 Delanalyse af VKLA-regeringens lederperceptioner</i>	17
<i>5.1.1 Delkonklusion</i>	26
<i>5.2 Delanalyse af VKLA-regeringens ressourceekstraktionskapacitet</i>	27
<i>5.2.1 Delkonklusion</i>	31
<i>5.3 Delanalyse af Danmarks strategiske kultur</i>	32
<i>5.3.1 Delkonklusion</i>	36
<i>5.3 Opsummering</i>	37
<u>6.0 Diskussion</u>	39
<i>6.1 Empirisk diskussion</i>	39
<i>6.2 Teoretisk diskussion</i>	42
<u>7.0 Konklusion</u>	45
<u>8.0 Perspektivering</u>	46
Litteraturliste	48

0.0 Abstract

This thesis aims to understand which variables effect Danish foreign and security policy through the scope of neoclassical realism. The analysis studies the Danish government's (2016-2019) motion to make a Danish contribution to the French counterterror operation *Barkhane* in the Sahel. The design of the analysis allows the thesis to examine the effect of intervening variables such as leader perceptions, resource-extraction capacity and strategic culture on foreign policy.

In order to study the intervening variables the analysis is separated into three parts. The first part uses cognitive mapping to map out the government's leader perception of changes in the international system, and which means can be used by the government in order to avoid certain types of threats. The second part analyses the financial foundation for a Danish military contribution, the general opinion of the Danish people towards military involvement as well as whether or not the Danish contribution comply with the requirements for Danish military involvement, which is shown throughout the Danish history of military contributions. The third part seeks to capture the strategic culture of Denmark through an open coding of central policy documents.

The overall findings of the analysis show that leader perceptions as well as resource-extraction capacity are central in shaping the motion of a Danish contribution to Operation Barkhane. Meanwhile the analysis does not fully find the expected connection between strategic culture and foreign policy that neoclassical realism suggests. Which consequences the discrepancy has for neoclassical realism is pivotal for the discussion, that suggests a new way of thinking about the influence of strategic culture on foreign policy in future neoclassical realistic research.

Danmarks deltagelse i Operation Barkhane: dansk udenrigs- og sikkerhedspolitisk aktivisme anno 2019

1.0 Indledning

Danmark foretrækker at samarbejde med Frankrig frem for FN i kampen mod islamistiske terrorister i Sahel (Svendsen 2019). Dansk samarbejde med Frankrig i den fransklede *Opération Barkhane* vil bidrage til en ren antiterror-operation, hvis formål er at neutralisere de voldelige, væbnede grupper i Sahel (Engen 2019, 63). Operation Barkhane er derfor en ren offensiv militærkampagne, hvorimod FN-missionen *Multidimensional Integrated Stabilization Mission in Mali* (MINUSMA), som Danmark i øjeblikket allerede bidrager til, har en defensiv og stabiliserende tilgang (FN 2003). Udmeldingen kommer i kølvandet på mange års ustabilitet og interne uroligheder i Sahel, hvor området de seneste år ufrivilligt har været arnested for terrororganisationer (Svendsen 2019; The Economist 2019). Kombinationen af politisk ustabilitet i Sahel og importen af terrorledere fra nabostaterne har tilsammen dannet grobund for terrororganisationers opblomstring i området. Kombineret med nye rekrutteringsformer (Engen 2019, 65) samt desperation og fattigdom i området, har dette givet terrororganisationerne Al-Qaeda og Islamisk Stat mulighed for at operere i området (Svendsen, 2019).

Nyheden om at Danmark ønsker at samarbejde med Frankrig stammer fra en pressemeddelelse fra daværende udenrigsminister Anders Samuelsen (LA), som udtaler, at *'Det er afgørende for dansk og europæisk sikkerhed, at vi bidrager til stabiliteten i nærområdet. Terrorgrupper i Sahel-regionen er en trussel imod vores fælles sikkerhed. Derfor træder vi til sammen med Frankrig for at få dem nedkæmpet.'* (Forsvarsministeriet A 2019). Dermed er terrortruslen et nyt grundvilkår både for Danmark men også for resten af den vestlige verden, der ikke efterlader tvivl om, at der er sket en markant forandring i det internationale system, som potentielt kan have store både kort- og langsigtede konsekvenser for Danmark.

Når stater på en sådan måde oplever forandringer i det internationale system, vil de, ifølge neorealismen, reagere og forsøge at modbalancere eksterne trusler (Waltz 1979, 108). Denne balancering kan ske gennem flere forskellige typer politisk værktøj og alt afhængig af teoretisk skole, vil de rette midler enten være *intern balancering* gennem oprustning eller *ekstern balancering* gennem alliancedannelse og bandwagoning (Wivel 2002, 434). Ifølge neorealismen har Danmark de seneste 20 år ført en klassisk band-

wagoning-strategi, hvor Danmark via en dansk *Tuborg-doktrin* har lænet sig kraftigt op af USA's aktivistiske udenrigs- og sikkerhedspolitik i Mellemøsten (Wæver 2016). I denne periode har dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik afspejlet den amerikanske, og Danmark har i udpræget grad befundet sig i et parallelløb med USA med disproportionalt store bidrage til koalitioner i både Libyen, Irak og Afghanistan, Danmarks størrelse taget i betragtning (ibid.).

I dag er USA's aktivisme reduceret og har fået udtryk i en ny *Leading From Behind*-tilgang (Löfflmann 2015) fremfor den tidligere *World Policing*-strategi. Hvis man skulle følge neorealismen og bandwagoning-teoriens tanker, burde Danmark derfor ensrette med USA og neddroge sine missions-aktiviteter. Dette er dog ikke tilfældet. Hvor USA ikke er interesseret i at få "*boots on the ground*" i Sahel, eller noget andet sted (Tjalve 2017; Kagan 2018), har Danmark her vist interesse. Det seneste udspil fra daværende Venstre-Konservative-Liberal Alliance-regering, om at udsende 70 mand samt to helikopter som et strategisk bidrag til den fransklede Operation Barkhan i Sahel, vidner om noget substantielt anderledes, end hvad neorealismen og bandwagoning-teorien kan forklare. Neorealismen kommer altså til kort, og synes utilstrækkelig til at forklare Danmarks udenrigspolitiske udvikling uafhængigt af USA. Netop derfor er det nødvendigt at få et andet og mere nuanceret billede af, hvad der former dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik, hvis man ønsker at forstå årsagen til, hvorfor Danmark agter at deltage i Operation Barkhane. Netop denne undren over hvad årsagen til den danske udenrigs- og sikkerhedspolitiske udvikling skyldes er nærværende opgaves omdrejningspunkt. Opgaven ønsker således at undersøge de dybtliggende intrastatslige mekanismer og årsager, som har påvirket VKLA-regeringens beslutningsforslag med henblik på at få en bedre forståelse for, hvad der sker i det udenrigs- og sikkerhedspolitiske maskinrum. For at forklare dette tilbyder neoklassisk realisme et udviklet og mere kompleks teoriapparat, som bygger videre på neorealismens kerneantagelser, men som samtidig forklarer sub-systemiske områder af policy-udvikling, som neorealismen ikke kan. Herigenem vil nærværende opgave forklare, hvad der har været på spil i udformningen af VKLA-regeringens beslutning om et dansk bidrag på 70 soldater og to helikoptere til Barkhane-missionen fra december 2019 og 12 måneder frem.

Opgaven vil herefter være delt op i syv dele. Først vil opgaven præsentere problemformuleringen og dens empiriske afgrænsninger i tid og rum. Efterfølgende uddybes opgavens teoretiske ramme og opgavens forståelse af neoklassisk realisme, hvorigennem der udledes tre teoretiske hypoteser, som afdækker hvert sit område af neoklassisk realisme.

Derefter følger en gennemgang af opgavens metodiske fundament samt en operationalisering af neoklassisk realismes centrale variable. Herpå vil opgaven analysere, hvad der har formet VKLA-regeringens beslutningsforslag om et dansk bidrag til Operation Barkhane. Analysen består af tre delanalyser, som undersøger hhv. VKLA-regeringens lederperceptioner, VKLA-regeringens ressourceekstraktionskapacitet samt Danmarks strategiske kultur. Analysen finder, at både VKLA-regeringens lederperceptioner såvel som ressourceekstraktionskapacitet har været med til at forme beslutningsforslaget, imens indflydelsen af Danmarks strategisk kultur i lavere grad kan spores. Slutteligt præsenterer opgaven en teoretisk og empirisk diskussion af analysens resultater og tilbyder her en alternativ forståelse for strategisk kulturs indflydelse i den neoklassisk realistiske model. Alt dette udmunder i en konklusion og efterfølgende perspektivering.

2.0 Problemformulering og afgrænsning

Ovenstående undren leder til følgende problemformulering:

Hvad har formet VKLA-regeringens beslutningsforslag om et dansk bidrag til den fransklede Opération Barkhane fra december 2019?

Opgaven afgrænser sig således i tid, eftersom beslutningen om at bidrage til Barkhane-missionen blev formuleret og aftalt under en dansk regering bestående af Venstre, Det Konservative Folkeparti samt Liberal Alliance, som sad ved magten i perioden 28. november 2016 til 27. juni 2019.

Ligeledes afgrænser opgaven sig i rum ved udelukkende at fokusere på det danske bidrag til netop den fransklede Barkhane-mission og ikke det i forvejen eksisterende bidrag til FN-missionen *MINUSMA*.

Samtidig tager opgaven forbehold for, at aftalen om bidraget på 70 danske soldater og to helikoptere endnu ikke er endelig vedtaget i Folketinget. Dette anses dog ikke at være af afgørende karakter for opgavens videre analyse, eftersom det danske bidrag på nuværende tidspunkt stadig – til trods for regeringsskifte – varsles på Forsvarsministeriets hjemmeside til at iværksættes fra december 2019 og 12 måneder frem (Forsvarsministeriet B). Den endelige godkendelse forventes at blive vedtaget umiddelbart op til at bidraget iværksættes, eftersom den nuværende regering ligeledes har udtrykt sin støtte til at gennemføre bidraget (Ritzau 2019). Beslutningsproceduren om et dansk bidrag til

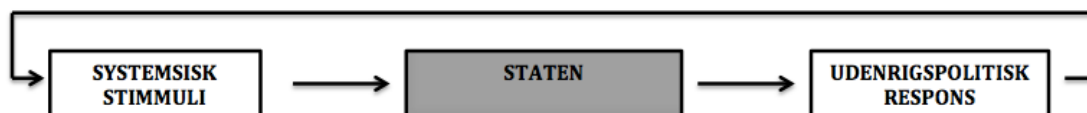
Barkhane forventes at vedtages på få dage op til iværksættelsen, ligesom det var tilfældet med beslutningsforslag B28 og B26 om hhv. dansk støtte til *MINUSMA* samt rammerne for et yderlig danske transportflybidrag og specialoperationsenhedsbidrag i Mali (Folketinget 2013; Folketinget 2015).

At opgaven afgrænser sig i tid og rum samt har ovenstående forbehold betyder, to ting for opgaven. Først og fremmest styrker det opgaven, eftersom analysen igennem afgrænsningen har mulighed for at koncentrere sig om en enkelt udvalgt politisk beslutning, og derigennem opstår muligheden for en dybdegående analyse, som for alvor kan åbne op for de indenrigspolitiske processer, som præger en stats udenrigs- og sikkerhedspolitik. For det andet har det potentielt den negative effekt, at analysen har en række blinde udenrigspolitiske vinkler, som kan være svære at inkorporere og undgå i analysen qua dennes fokus på de intrastatslige mekanismer. Opgaven antager nemlig, at både den eksterne stimulus fra det internationale system (ustabilitet i Sahel) samt det udenrigspolitisk output (dansk deltagelse i Barkhane ultimo 2019) er givet og vil derfor ikke beskæftige sig med disse. Derimod vil opgavens fokus være på de indenrigspolitiske processer i udformningen af beslutningsforslaget, da dette udgøre en væsentligste del af neoklassisk realisme domæne (Ripsman, Taliaferro og Lobell 2016, 59). Dette betyder, at der kan være nogle systemiske faktorer, som analysen ikke har øje for, men som potentielt også kan have en indflydelse på beslutningsforslaget. Dette vurderes dog ikke umiddelbart som et graverende problem for analysen, da analysens fokus er på de mekanismer indeni staten, som har formet VKLA-regeringens beslutningsforslag om et dansk bidrag til Barkhane.

3.0 Teoretisk ramme

I nærværende afsnit vil opgavens teoretisk fundament beskrives. Opgaven vil først og fremmest have en realistisk tilgang, eftersom opgavens indledningen har vist, at VKLA-regeringens ambition om et dansk bidrag til Barkhane er en respons på et nyt grundvilkår for den danske stat, som resultat af ustabiliteten i Sahel. Teoretisk viser neorealismen sig mangelfuld for at forstå VKLA-regeringens ambition, da neorealismen, særlig i dens defensive form, vil have foreslået et forsæt parallelløb med USA. Virkeligheden har midlertidig vist, at der her har været et mismatch mellem neorealismens teoretiske forventning og virkeligheden. Derfor vil opgaven tage afsæt i neoklassisk realisme, eftersom udviklingen i dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik ikke kan forklares ud fra, hvad neorealismens system-centriske ontologi tilbyder. Således vil opgaven igennem

neoklassisk realisme åbne op for, hvad neorealismen opfatter som en 'sort boks', nemlig staten og statsniveauet, og herigennem afdække og analysere afgørende variable for beslutningen om at udsende et dansk bidrag til den franske Barkhane-mission i Sahel. Dette er grafisk illustreret i figur 1.

Figur 1: Neorealismen opfatter staten som en 'sort boks', som agere i overensstemmelse med det systemiske stimulus, den oplever. Neoklassisk realisme åbner derimod op for statsniveauet og tillader 2nd-image analyser.

Neoklassisk realisme formår altså at analysere mere komplekse årsager til staters udenrigspolitiske bestræbelser og handlinger ved at have en miljø-baseret ontologi, som åbner op for statsniveauet, om end neoklassisk realisme stadig holder systemniveauet for øje (Ripsman, Taliaferro og Lobell 2016, 19). Netop ved at søge at analysere det komplekse findes mere kvalificerede bud på de årsagssammenhænge, som påvirker staters udenrigs- og sikkerhedspolitiske handlinger, eftersom verden netop *er* kompleks, og fordi politiske beslutninger træffes af individer, som påvirkes af en lang række af forskellige eksogene såvel som endogene variable (Taliaferro 2006, 468). Således er det epistemologiske udgangspunkt for opgaven positivistisk, idet opgaven søger at forklare kausalrelationer mellem systemiske og statslige variable i empirien gennem en undersøgelse af objektivt falsificerbare hypoteser.

Ifølge Gideon Rose (1998) er staters udenrigs- og sikkerhedspolitiske ambitioner drevet 'first and foremost by its place in the international system and specifically by its relative material power capabilities. This is why they are realist. They argue further, however, that the impact of such power capabilities on foreign policy is indirect and complex, because systemic pressures must be translated through intervening variables at the unit level. This is why they are neoclassical' (Rose 1998,146). Således forholder neoklassisk realisme sig stadig til strukturelle stimuli, ligesom neorealismen, og accepterer disse som de uafhængige variable, imens teorien yderligere anerkender mere statsorienterede og indenrigspolitiske variable som værende intervenserende og moderende ift. staters udenrigs- og sikkerhedspolitiske reaktioner på systemiske stimuli. Og det er netop ved at åbne op for variable på statsniveauet, at neoklassisk realisme differentierer sig fra neorealismen og herigennem giver plads til mere dybdegående analyser. Disse mellemlig-

gende variable og deres teoretiske effekt på udenrigspolitisk handling vil følgende afsnit belyse.

3.1 Statsniveauet og dets sub-systemiske variable

Udenrigs- og sikkerhedspolitiske handlinger er mere end blot resultatet af en strukturel stimulus, der medfører en statslig reaktion. Udenrigs- og sikkerhedspolitiske beslutninger træffes af centrale beslutningstagere, og man bør derfor analysere de intrastatslige mekanismer, der former disse, frem for blot den relative fordeling af fysiske ressourcer og militære kapabiliteter, når man undersøger årsagssammenhænge i international politik (Rose 1998, 146-147). Dette betyder, at analyser af udenrigs- og sikkerhedspolitiske reaktioner på strukturelle stimuli fra det internationale system, må undersøge, hvordan disse stimuli oversættes gennem intervenserende variable på statsniveauet (Kitchen 2010, 118). Således bliver en række variable på statsniveau centrale af analysere, eftersom de strukturelle stimuli medieres af disse mellemliggende variable (ibid.).

Ifølge neoklassisk realisme er særligt tre mellemliggende variable centrale at analysere, for at danne sig en forståelse for, hvordan politiske beslutninger gennemføres (Ripsman, Taliaferro og Lobell 2016, 59). Den første af disse mellemliggende variable er lederperceptioner. Lederperceptioner forstås som kognitive filtre, der informerer beslutningstagerne om hvilken trussel, de står overfor, hvor alvorlig truslen er samt hvilke værktøjer, der mest effektive kan afværge truslen (Ripsman, Taliaferro og Lobell 2016, 62). Ripsman et al. argumenterer videre, at '*All incoming information about the outside world passes through these cognitive filters, which personalize and bias the leader's perception of the external stimuli*' (ibid.). Det vil således være statslederens kognitive filtre, selvforståelse, risikovurderinger samt opfattelse af politiske virkemidler, der til sammen danner statsledernes lederperception af den eksterne stimulus.

På baggrund af ovenstående udledes følgende hypotese:

H1: Udenrigs- og sikkerhedspolitiske handlinger vil reflektere den siddende regerings perceptioner af forandringen i det internationale system

Den anden mellemliggende variabel er statens ressourceekstraktionskapacitet i relationen mellem staten og samfundet, eftersom neoklassisk realisme erkender, at politiske beslutninger ikke kan gennemføres uden det nødvendige ressourcemæssige fundament.

Derfor afhænger udenrigspolitik af ledernes evne til at ekstrahere og mobilisere ressourcer inden for staten (Rose 1998, 147), hvorfor analyser af statens udenrigs og – sikkerhedspolitik *'must therefore also examine the strength and structure of states relative to their societies, because these affect the proportion of national resources that can be allocated to foreign policy'* (ibid.). Statens sammensætning og magthavernes evne til at mobilisere og ekstrahere ressourcer, forventes derfor at være afgørende for statslederes evne til at omsætte politiske ambitioner til politiske beslutninger.

På baggrund af ovenstående udledes følgende hypotese:

H2: Regeringens ressourceekstraktionskapacitet påvirker dens mulighed for gennemføre udenrigs- og sikkerhedspolitiske handlinger

Den tredje mellemliggende variabel er strategisk kultur. Mahnken (2006) definerer strategisk kultur som *'et sæt fælles opfattelser, antagelser og adfærd der er formet af fælles erfaring og accepterede fortællinger, og som former vores kollektive identitet og forhold til andre aktører, samt fastlægger hvilke mål og midler der anses for acceptable, i jagten på sikkerhed'* (Mahnken i Staun og Mathiasen 2018, 68). Således forstås strategisk kultur som en konstant, hvis kerne er relativ stabil over tid (Kitchen 2010, 132; Skak 2016, 327), og som kun udvikler sig marginalt i tilfælde af særlige stærke eksogene chok (Snyder 1997, 9). Igennem strategisk kultur begrænses debatten for både individer, grupper og institutioner, hvorfor strategisk kultur forventes at have en stærk indflydelse på statens strategiske valgmuligheder (Kitchen 2010, 132). På baggrund af dette udledes følgende hypotese:

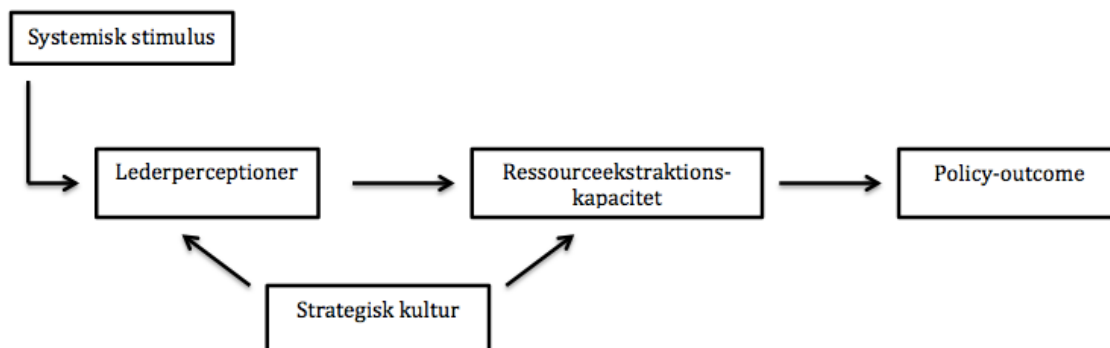
H3: Danmarks strategiske kultur påvirker regeringens udenrigs- og sikkerhedspolitiske handlinger

3.2 Opsummering

Ovenstående teoretiske ramme peger på, at kausaliteten mellem ekstern stimulus og statens reaktion ikke er så simpel, som neorealismen antager. Neoklassisk realisme fremhæver tværtimod, at også variable på statsniveauet er essentielle at kortlægge, hvis man ønsker en dybdegående forståelse for staters handlinger i det internationale system. Særligt fremhæver den teoretiske gennemgang, at lederperceptioner, regeringens ressourceekstraktionskapacitet samt statens strategiske kultur er mellemliggende variable, som

alle påvirker statens output på baggrund af en systemisk stimulus, som initierer policy-processen. Altså danner disse variable udgangspunkt for opgavens videre undersøgelse.

Figur 2 Neoklassisk realismes kausalitets forståelse for sammenhængen mellem systemisk stimulus og statens policy-outcome.

Note: Figuren er inspireret af Ripsman et al. (Ripsman, Taliaferro og Lobell 2016, 59)

Figur 2 viser opgavens teoretiske forståelse for sammenhængen mellem en systemisk stimulus og regeringens policy-outcome. Som det fremgår af modellen medieres sammenhængen af lederperceptioner samt ledernes ressourceekstraktionskapacitet. Ydermere viser modellen, at både lederperceptioner og ressourceekstraktionskapacitet påvirkes af statens strategiske kultur.

Derudover har ovenstående teoretiske gennemgang mundet ud i tre hypoteser. Følgende afsnit vil gennemgå opgavens *modus operandi* samt operationalisering af opgavens variable med henblik på videre at kunne gennemføre en analyse af de tre hypoteser og herigennem undersøge, hvad der har formet VKLA-regeringens beslutningsforslag om et dansk bidrag til Operation Barkhane.

4.0 Metode

Følgende afsnit vil først præsentere opgavens analysedesign og herunder den forventede kausalmodel. Efterfølgende vil afsnittet gennemgå operationaliseringen af de centrale variable, som neoklassisk realisme forventer vil kunne forklare Danmarks deltagelse i Operation Barkhane.

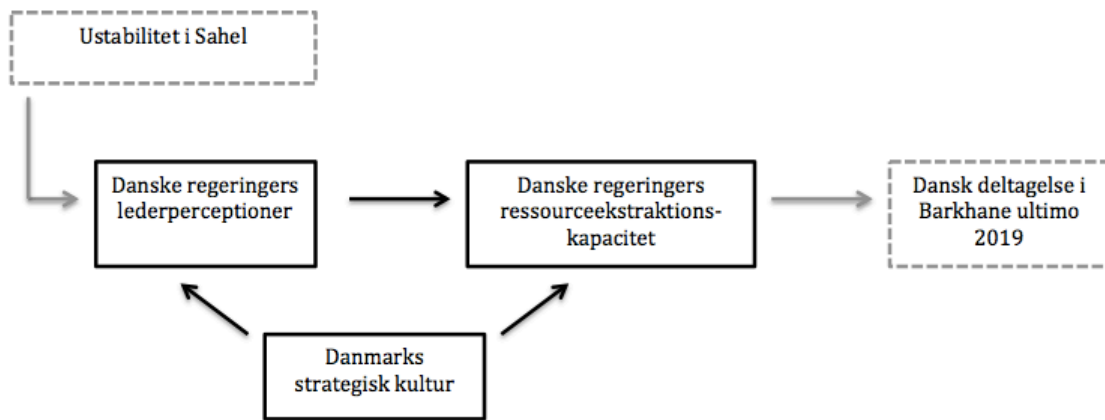
4.1 Analysedesign

Opgaven vil tage form af et single-case-studie, der har til formål at generere en dybdegående analyse af udviklingen af dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik med udgangs-

punkt i VKLA-regeringens beslutningsforslag om et danske bidrag til Barkhane-missionen. Fordelen ved at gennemføre et single-case-studie er, at studiet vil udnytte det informationspotentiale, der kan findes ved at gennemføre dybdegående analyser (Brænder, Harrits og Lindekilde 2012, 213). Opgaven vil således have en deduktiv tilgang, som benytter neoklassisk realisme som springbræt til at forklare tendenser i udviklingen dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik. Det forventes derfor, at opgavens resultat kan give en indikation på, hvordan kausale mekanismer virker i tilblivelsen af dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik, om end resultatet ikke skal opfattes som en direkte drejebog til at forstå transitionen fra udenrigspolitisk ambition til en konkret politisk beslutning.

Den udvalgte case er relevant at undersøge, eftersom opgaven indledningsvist peger på, at der er sket et kursskifte i dansk udenrigspolitisk aktivisme, som resultat af et nyt grundvilkår for Danmark i det internationale system. Dette har manifesteret sig i VKLA-regeringens beslutningsforslag om et dansk bidrag til Operation Barkhane. Derfor står Danmark i øjeblikket på en udenrigs- og sikkerhedspolitisk skillevej, hvorfor netop denne case forventes at kunne kaste lys på hvilke mekanismer, der er af afgørende karakter for den danske udenrigs- og sikkerhedspolitiske agenda.

Analysen vil tage udgangspunkt i de variable, som blev præsenteret i den teoretiske gennemgang af neoklassisk realisme. Opgaven har en grundlæggende miljø-baseret ontologi, hvor systemniveauet altid udgør den uafhængige variabel. Den uafhængige variabel, som analyseres i opgaven, er ustabiliteten i Sahel. Denne stimulus medieres herefter gennem sub-systemiske variable i form af både den siddende regerings lederperceptioner samt samme regerings ressourcer-ekstraktions kapacitet, hvilke begge er påvirket af Danmarks strategiske kultur og som slutteligt forventes at have resulteret i beslutningsforslaget om dansk deltagelse i Barkhane, som er kausalitetssammenhængens afhængige variabel. Den teoretiske kausalmodel fremgår af figur 3.

Figur 3 Opgavens forventede kausalmodel

På nuværende tidspunkt har opgaven altså en teoretiske forventning til, at det netop er ovenstående variable, som har resulteret i den dansk deltagelse i Barkhane, om end det ikke står klart, hvordan og i hvor høj grad disse variable har påvirket sammenhængen. Netop dette vil følgende være genstandsfeltet for opgaven.

4.2 Operationalisering

For at kunne undersøge effekten af de tre variable vil analysen bero på tre delanalyser, som hver især har til formål at afdække effekten af de enkelte variable og tilsammen forklare den samlede årsag til VKLA-regeringens beslutningsforslag om et dansk bidrag til Operation Barkhane.

4.2.1 VKLA-regeringens lederperceptioner

For at undersøge VKLA-regeringens overvejelser ift. midler og metoder til at imødegå trusler fra det internationale system, vil analysen gøre brug af *cognitiv mapping* med henblik på at kortlægge VKLA-regeringens lederperceptioner. *Cognitive mapping* er designet til at indfange forventede beslutningstageres perceptioner af verden og deres kausale forventninger om bestemte politiske områder (Johnston 1995, 51). Sådanne kortlægninger '...involves rigorously analysing the contents of a particular document or sample of documents, and drawing graphically all cause-effect statements in this sample' (Johnston 1995, 51).

Cognitive mapping vil gennemføres ved at analysere udvalgte, centrale policy-dokumenter fra VKLA-regeringens regeringsperiode. Disse policy-dokumenter benyttes som datakilde af tre årsager. For det første vurderer Walker og Sharfer (2006), at indre perception af verden er relative stabile over tid (Walker og Sharfer 2006, 566), hvorfor

den siddende regerings lederperceptioner nødvendigvis må komme til udtryk gennem offentligt tilgængelige policy-dokumenter uagtet tidspunktet. For det andet fordi offentlige policy-dokumenter vurderes fyldestgørende til at få et solidt indblik i regerings operationelle filtre, eftersom tidligere analyser, som sammenligner offentlige og private data finder, at *'The results strongly indicate that one obtains the same results using either the public or the private data, thus providing tentative confirmation of the validity of using public speeches for assessing the operational codes of leaders'* (Renshon 2009, 649). For det tredje af praktiske årsager, eftersom disse taler netop er offentlig tilgængelige og dermed kan blive genstand for videre analyse.

De udvalgte policy-dokumenter, som delanalysen vil benytte i den kognitive kortlægning af regerings lederperceptioner, er *Udenrigs- og sikkerhedspolitiske Strategi 2017-2019, Udenrigs- og sikkerhedspolitiske Strategi 2019-2020, Aftale på Forsvarsområdet 2018-2023 samt Strategiske mål for Danmarks partnerskab med Mali.*

4.2.2 VKLA-regerings ressourceekstraktionskapacitet

For at undersøge de intrastatslige forhold, som den danske regering har ageret i i forbindelse med afsættelsen og mobilisering af de nødvendige midler til at initiere et dansk bidrag til Barkhane, vil opgaven analysere VKLA-regerings ressourceekstraktionskapacitet.

Taliaferro (2006) noterer, at *'Neoclassical realism suggests that state power – the relative ability of the state to extract or mobilize resources from domestic society as determined by the institutions of the state... - shapes the types of internal balancing strategies a state is likely to pursue'* (Taliaferro 2006, 467). Statens magt defineres altså som statens evne til at ekstrahere ressourcer med henblik på at gennemføre egne ambitioner, og statens ressourceekstraktionskapacitet ses altså som statslederens evne til at finde og fastholde støtte til nationale sikkerhedsstrategier (Taliaferro 2006, 489).

I en dansk kontekst betyder dette tre ting qua Danmarks parlamentariske system. For det første skal regeringen kunne ekstrahere de nødvendige økonomiske, materielle og personelmæssige ressourcer, som en international mission kræver (ibid.). For det andet arbejder en dansk regering på det danske folks mandat, hvorfor manglende folkelig opbakning over en længere periode vil medføre politisk upopularitet. Dette vil have betydning for længden og hyppigheden af lignende missionstyper (Ripsman, Taliaferro og

Lobell 2016, 72). For det tredje peger dansk udenrigspolitisk historie på, at Danmark ikke deltager i hvilke som helst missioner, men at en række faktorer skal være opfyldt før Danmark deltager (Jakobsen og Møller, 2012). Disse faktorer er 1) danske missioner skal gennemføres med de rigtige allierede; 2) danske missioner skal ske i rammen af folkeretten og internationale konventioner; 3) der skal være en bred opbakning i Folketinget til missionen; 4) mission skal tage form af en sammentænkt indsats og; 5) missionen skal forløbe uden juridiske skandaler (Jakobsen og Møller, 2012).

Opgavens delanalyse omhandlende VKLA-regeringens ressourceekstraktionskapacitet vil derfor tage udgangspunkt i Danmarks økonomiske og beskatningsmæssige situation i perioden op til beslutningsforslaget om deltagelse i Barkhane, den folkelige opinion vedrørende internationale missioner i perioden samt hvorvidt et dansk bidrag til Barkhane lever op til Jakobsen og Møllers (2012) parametre for dansk deltagelse i internationale missioner.

4.2.3 Danmarks strategiske kultur

Som tidligere beskrevet anser neoklassisk realisme statens strategiske kultur som en central, intervenerende variabel, der både påvirker lederperceptioner samt statens ressourceekstraktionskapacitet. For at undersøge Danmarks strategiske kultur vil delanalysen bero på en åben kvalitativ kodning af centrale danske policy-dokumenter. Den åbne kvalitative kodning vil foretages ved at bryde datamaterialet op i mindre delkomponenter, som hver tildeles en kode (Jakobsen 2012, 177) og som efterfølgende grupperes inden for identificerede nøglebegreber, der repræsenterer indholdet af datamaterialet (ibid. 175; Johnston 1995, 49). Kodningen analyserer altså datamaterialet for tværgående tematikker, som kan knyttes sammen og giver en oversigt over strategisk kulturelle nøglebegreber. De udenrigs- og sikkerhedspolitiske nøglebegreber forventes videre at udgøre kernen af Danmarks strategiske kultur, da strategisk kultur er afgrænsende for udenrigs- og sikkerhedspolitiske handlemuligheder (Johnston 1995, 50). Dermed må nøglebegreberne nødvendigvis ligge inden for rammerne af Danmarks strategiske kultur. Derfor forventes en åben kodning af en række politiske værker og taler, at kunne udmunde i en kvalificeret indrangering af strategisk kulturelle nøglebegreber, hvorigennem Danmarks strategiske kultur kommer til udtryk.

Eftersom strategisk kultur antages at være forholdsvis stabil over tid, forventes Danmarks strategiske kultur at være *'evident in key texts'* (Beach 2012, 158), og derfor for-

ventes den danske strategiske kultur at være identificerbar gennem indholdsanalyser af centrale tekster og dokumenter. Jævnfør ovenstående teoriafsnit, indeholder Danmarks strategiske kultur en fast kerne, som definerer rammerne for statens udenrigs- og sikkerhedspolitiske beslutninger. Dog peger Gray (2009) på, at den strategiske kultur over tid i nogen grad kan påvirkes, eftersom strategisk kultur ligesom al anden kultur har potentiale til at udvikle sig (Gray 209, 230), og at eksogene chok kan virke som kritiske skilleveje for statens strategiske kultur (Gray 2009, 232).

For at analysere kernen i Danmarks strategiske kultur vil opgaven gennemføre en kvalitativ kodning af seks policy-dokumenter. Dokumenterne er fra hvert sin historiske periode. Tidspunkterne, som har været afgørende for valget af dokumenterne, er præget af eksogene chok. Disse er centrale at medinddrage for at få en dybdegående forståelse for, hvordan Danmarks strategiske kultur ser ud anno 2019. De udvalgte kritiske skilleveje er Anden Verdenskrig, Den Kolde Krig samt 9/11. Disse er udvalgt, da alle tre historiske begivenheder har været omgivet af øget fokus på dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik, hvorved strategisk kulturelle nøglebegreber forventes ekspliciteret. Årsagen til at de kritiske skilleveje bruges som nedslagspunkter skyldes, at analysen dermed giver mulighed for at få en overordnet forståelse for den danske strategiske kultur, herunder dens faste kerne samt dens eventuelle tilpasninger over tid. Ved at inkorporere en længere historisk periode med flere store eksogene chok, forsøger opgaven altså at kontrollere for tid. Derudover nyder analysen også den fordel, at datamaterialet indeholder stor diversitet på andre områder. Udover det tidsmæssige aspekt, er datamaterialet også udvalgt på tværs af den politiske akse med dokumenter fra både Socialdemokratiet, Det Konservative Folkeparti og Venstre samt to tværpolitiske dokumenter. Udover diversiteten i politisk ophav har dokumenterne også den fordel, at der er tale om forskellige dokumenttyper som bl.a. en grundlov, en udenrigspolitisk tale, en nytårstale, orientering af Folketinget samt et udenrigspolitisk dokument. Alt i alt indeholder dokumenterne altså en stor diversitet, hvilket vil styrke analysen. De dokumenter som danner baggrund for den kvalitative kodning og analyse af Danmarks strategiske kultur er *Danmarks Grundlov*, *Thorvald Staunings Lænehunds-tale af 8. marts 1937*, *H. C. Hansens udenrigspolitiske tale i Folketinget af 21. januar 1958*, *Statsminister Poul Schlüters tale ved besøg i Washington af 12. september 1985*, *Statsminister Ander Fogh Rasmussens nytårstale 2002 samt Forsvarsudvalgets policy-dokument 'Kurs mod 2020 – Dansk udenrigspolitik i nyt farvand' fra 2010*.

Rent praktisk vil analysen udelukkende fokusere på at identificere og kode områder vedrørende strategisk kulturelle nøglebegreber. Altså begreber som indeholder udenrigs- og sikkerhedspolitiske elementer. Dette er ifølge Yarger (2006) begreber, som fokuserer på mål, midler og metoder til at opnå danske udenrigs- og sikkerhedspolitiske ambitioner (Yarger 2006, 2). Dermed frasorteres de dele af dokumenterne, som ikke omhandler udenrigs- eller sikkerhedspolitik, hvilket også anbefales af Williamson (2009, 3) og Johnston (1995, 45). Den åbne kvalitative kodning vil dermed resultere i en indrangering af de identificerede strategisk kulturelle nøglebegreber på baggrund af disses frekvens på tværs af datamaterialet. Indrangeringen vægter altså frekvensen af et nøglebegrebs tilstedeværelse i datamaterialet som afgørende for dets vigtighed for Danmarks strategiske kultur fremfor nøglebegrebernes hyppighed på tværs af datamaterialet. Dette skyldes, at volumen af et nøglebegreb antages at stamme fra de rammebetingelser, strategisk kultur opstiller, hvilket primært påvirker beslutningstageres verdenssyn (ibid., 34), og derfor forventes de vigtigste nøglebegreber have størst volumen i udenrigs- og sikkerhedspolitiske policy-dokumenter.

5.0 Analyse

For at forsøge at forklare Danmarks tilstedeværelse i Mali vil opgavens analyse opdeles i tre delanalyser, der undersøger hver sit kerneområde af neoklassisk realismes teoretiske forklaring på staters handlinger i det internationale system. Tilsammen forventes disse delanalyser at kunne give et nuanceret, samlet svar på, hvad der har formet VKLA-regeringens beslutningsforslag om et dansk bidrag til Barkhane-missionen. Den første delanalyse vil undersøge VKLA-regeringens lederperceptioner af udviklingen i det internationale system samt hvilke politiske værktøjer, VKLA-regeringen opfatter som brugbare og hensigtsmæssige til at imødegå nye udenrigs- og sikkerhedspolitiske udfordringer. Den anden delanalyse vil analysere VKLA-regeringens ressourceekstraktionskapacitet samt evne til at mobilisere nødvendig politisk støtte for at kunne gennemføre politiske ambitioner. Den tredje og sidste delanalyse vil forsøge at identificere Danmarks strategiske kultur.

5.1 Delanalyse af VKLA-regeringens lederperceptioner

Følgende delanalyse har til formål at kortlægge VKLA-regeringens lederperceptioner vedrørende Danmarks handlemuligheder over for udenrigs- og sikkerhedspolitiske udfordringer. Jævnfør ovenstående metodeafsnit forventes delanalysen – igennem kognitiv kortlægning – at give en grundlæggende forståelse for, hvordan VKLA-regeringen op-

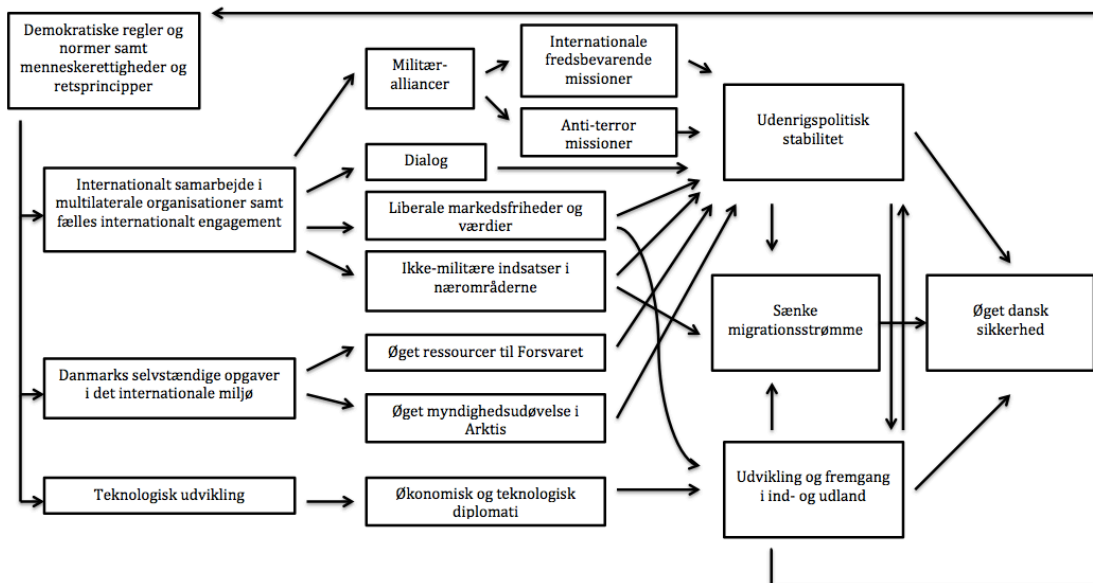
fatter nye trusler og forandringer i det internationale system samt hvilke politiske værktøjer, der mest effektivt kan afværge disse.

Delanalysen indeholder fire underanalyser af hhv. *Udenrigs- og sikkerhedspolitisk Strategi 2017-2018*, *Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Strategi 2019-2020*, *Aftale om Forsvarsområdet 2018-2023* samt *Strategiske mål for Danmarks partnerskab med Mali*.

Hver underanalyse starter med at præsentere den grafiske illustration af det kognitive kort, som analysen af policy-dokumentet har mundet ud i. Derefter følger en analyse på baggrund af kortlægningen. Slutteligt opsummeres underanalysens centrale fund. Efter de fire underanalyse afrundes delanalysen med en delkonklusion.

Kognitiv kortlægning af VKLA-regeringens lederperceptioner i 'Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Strategi 2017-2018'

På baggrund af en kognitiv indholdsanalyse af VKLA-regeringens *Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Strategi 2017-2018* udledes følgende kognitivt kort over VKLA-regeringens lederperceptioner:

Figur 4 Kognitivt kort over VKLA-regeringens lederperceptioner baseret på *Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Strategi 2017-2018*

Som det fremgår af ovenstående model er VKLA-regeringens lederperceptioner af det internationale system samt dets muligheder og begrænsninger komplekst. Overordnet peger analysen på, at Danmark agerer i tre dimensioner. Disse tre dimensioner er internationalt samarbejde i multilaterale organisationer samt fælles internalt engagement, Danmarks selvstændige opgaver i det internationale miljø samt teknologisk udvikling.

Første og fremmest fremgår det, at Danmark er en del af et internationalt samarbejde og engagement, som rummer militæralliancer, hvor særligt NATO anses som værende af central karakter (Regeringen 2017, 6). Her skal Danmark forsat tage aktiv del i alliancen og med militære midler imødegå trusler. Kongstanken bag dette ræsonnement er, at hvis Danmark ønsker at være en markant spiller på den internationale scene og opnå sikkerhed, er det alfa og omega at have nogle muskler at spille med. Disse muskler har Danmark ikke i kraft af eget militær, og derfor er det vigtigt, at Danmark styrkes af andre troværdige staters militære kapabiliteter (Regeringen 2017, 14). Herigennem skabes mulighed for dansk deltagelse i både internationale fredsbevarende missioner såvel som anti-terror missioner, som samlet forventes at føre til øget udenrigspolitisk stabilitet og i sidste ende øget dansk sikkerhed.

Derudover er dialog samt ikke-militære indsatser ligeledes en vigtig del i bestræbelserne på øget dansk sikkerhed. Sådanne indsatser forventes både at påvirke stabiliteten i det internationale system samt sænke migrationsstrømmene mod Europa, som VKLA-regeringen ser som en væsentlig udfordring for Danmarks sikkerhed. Dette skal ske igennem målrettede humanitære indsatser i uoprægede områder samt økonomisk støtte til stater, hvis borgere hjemsendes. Ydermere kræver de langtidssigtede løsninger, at stærke stater som Danmark er medvirkende til at skabe *'bæredygtig vækst, udvikling og innovation, fred og stabilitet, menneskerettigheder og demokratisk medbestemmelse'* (Regeringen 2017, 11) i de uoprægede egne af verden. Herigennem skal de multilaterale organisationer og institutioner som EU og WTO være med til at sætte fokus på liberale markedsfriheder og værdier, som videre forventes at medføre udenrigspolitisk stabilitet og dermed øget dansk sikkerhed.

For det andet peger den kognitive kortlægningen på, at VKLA-regeringen ser Danmark som agerende i et selvstændigt domæne, hvor Danmark har handlemuligheder i det internationale system, som er uafhængige af internationale organisationer og fælles internationalt engagement. Dette domæne er betegnet *Danmarks selvstændige opgaver i det internationale miljø*.

Blandt andet peger VKLA-regeringen på, at al verdens alliancer i sig selv ikke er nok, hvis ikke Danmark kan forsvare sig selv. Dette udtrykkes i VKLA-regeringens udenrigs- og sikkerhedspolitiske strategi, hvori det ekspliciteres, at Danmark *'... er nødt til at sætte flere midler af til forsvaret.... Både af hensyn til fællesskabet og for vores egen skyld'* (Regeringen 2017, 14). Det er altså ikke nok, at Danmark på papiret af medlem af

en stærk militæralliance. Danmark skal også selv kunne tage aktiv del i krigsførelse og selvstændigt have evnen til at forsvare sig om nødvendigt.

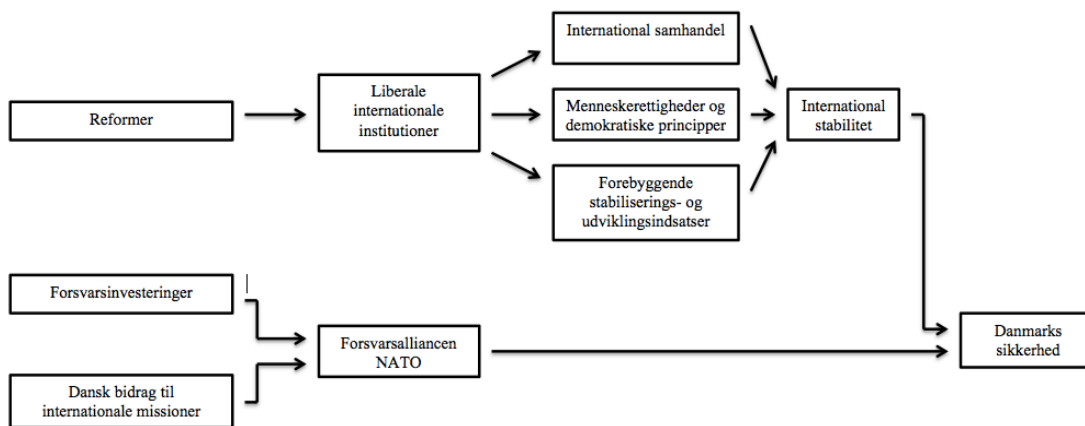
Det tredje og sidste domæne, som kortlægningen fremhæver er teknologisk udvikling. VKLA-regeringen anser teknologisk udvikling som en strategisk forhandlingskapacitet, som Danmark kan benytte i forhandlingssituationer med andre stater. Danmark kan altså bruge statens teknologiske fremskridt til at påvirke stemninger og politik i det internationale system, og VKLA-regeringen noterer, at '*Udenrigspolitisk vidner det om "soft power". Vi kan påvirke mere, end vores størrelse berettiger til*' (Regeringen 2017, 20). Denne bløde magtform kan benyttes gennem økonomisk og teknologisk diplomati til at gennemtvinge danske interesser, og dermed opnå øget dansk sikkerhed, pga. andre staters øget afhængighed af dansk viden og teknologi.

Slutteligt peger kortlægningen på, at det er centralt, at både militære indsats, liberale aftale og teknologisk udvikling til enhver tid er præget af grundlæggende demokratiske og normer samt menneskerettigheder og fundamentale retsprincipper.

Overordnet har kortlægningen tegnet et billede af en VKLA-regeringen, hvis perception af verden tager afsæt i både militære muskler, liberale værdier og teknologisk soft power. Alle tre domæner perciperes som afgørende for at give tyngde til dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik og dermed opnå øget dansk sikkerhed i det internationale system.

Kognitiv kortlægning af VKLA-regeringens lederperceptioner i 'Udenrigs- og Sikkerhedspolitik Strategisk Strategi 2019-2020'

Nedenstående kognitive kort over VKLA-regeringens lederperceptioner er udledt på baggrund af *Udenrigs- og Sikkerhedspolitik Strategisk Strategi 2019-2020*, hvori VKLA-regering prioriterer og indskærper dens strategiske visioner for 2019-2020. På baggrund af kortlægningen er figur 5 udledt.

Figur 5 Kognitivt kort over VKLA-regeringens lederperceptioner baseret på *Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Strategi 2019-2020*

Som det fremgår af det kognitive kort i figur 5, kommer der i VKLA-regeringens *Udenrigs- og Sikkerhedspolitiske Strategi 2019-2020* to politiske ben til udtryk. Disse ben er henholdsvis et liberalt ben, som reflekteres i dansk medlemskab af liberale internationale institutioner, og et militært ben, som kommer til udtryk gennem forsvarsalliancen NATO. VKLA-regeringen skelner altså i mellem liberale, internationale organisationer og militæralliancer, som hver især tilbyder Danmark forskellige muligheder. VKLA-regeringen lægger dog vægt på begge, men kortlægningen peger på, at de liberale internationale institutioner vejer tungest, imens forsvarsalliancen også er central men af en umiddelbar lavere prioritet end de internationale institutioner. Dette ses bl.a. når VKLA-regeringen skriver, at *'Vi skal styrke de internationale spilleregler, der værner om vores land og sikrer, at vi kan varetage danske interesser. Og vi skal kæmpe for at bevare og fremme vores liberale værdier. Derfor vil vi engagere os endnu stærkere i det forpligtende internationale samarbejde...'* (Regeringen 2019, 6) og dermed sørge for, at *'...EU forbliver den afgørende platform for dansk interessevaretagelse internationalt – ikke mindst i en tid, hvor den globale orden er under forandring'* (ibid.). Således understreges VKLA-regeringens opfattelse af EU som højere prioriteret end forsvarsalliancen NATO. Dog er sidstnævnte stadig af afgørende karakter for Danmark, hvilket også tydeligt kommer til udtryk idet VKLA-regeringen skriver, at *'NATO og det stærke transatlantiske bånd mellem Danmark og USA er afgørende for vores sikkerhed'* (ibid.). Det er altså tydeligt, at både de internationale institutioner såvel som forsvarsalliancen opfattes som værende af afgørende karakter for Danmarks sikkerhed i det internationale system. I det følgende vil VKLA-regeringens opfattelse af mekanismerne, hvorigennem de internationale institutioner samt forsvarsalliancen fungerer, uddybes.

Konkret ses det i kortlægningen, at VKLA-regeringen er af den opfattelse, at dansk deltagelse i internationale institutioner medvirker til, at Danmark kan være med til at reformere disse og udvikle de internationale institutioner i en retning, som er gavnligt for Danmark, og som er baseret på regler, der ligestiller medlemmerne. Den gensidige forpligtelse i institutionerne *'er afgørende for, at verden kan finde fælles svar på internationale udfordringer som migration, klimaforandringer og terrorisme...'* og som muliggør, at *'...vi også i fremtiden kan løse disse globale udfordringer i fællesskab'* (Regeringen 2019, 8). Hvis ikke Danmark forpligter sig og påvirker disse institutioner, kan det have negative konsekvenser for Danmark (Regeringen 2019, 6). Igennem internationale institutioner kan Danmark være med til at påvirke den internationale stabilitet igennem tre strategiske værktøjer. Den første af disse er international samhandel (Regeringen 2019, 5). Igennem øget international samhandel ser VKLA-regeringen en stigende grad af gensidig afhængighed, hvor stater qua forskellige former for ekspertise, produktionsapparater og eksportmuligheder er nødt til at knytte tætte økonomiske bånd, hvorved incitamentet for fredelige relationer øges. Det andet strategiske værktøj er menneskerettigheder og demokratiske principper. Kortlægningen peger på, at VKLA-regeringen forventer, at stærke internationale institutioner og reformer af disse kan øge staters efterlevelse af basale menneskerettigheder og demokratiske principper (Regeringen B, 8). Det tredje strategiske værktøj er forebyggende stabiliserings- og udviklingsindsatser. Dette vil skabe bedre vilkår for mennesker i områder med socioøkonomiske og demografiske udfordringer (Regeringen 2019, 7).

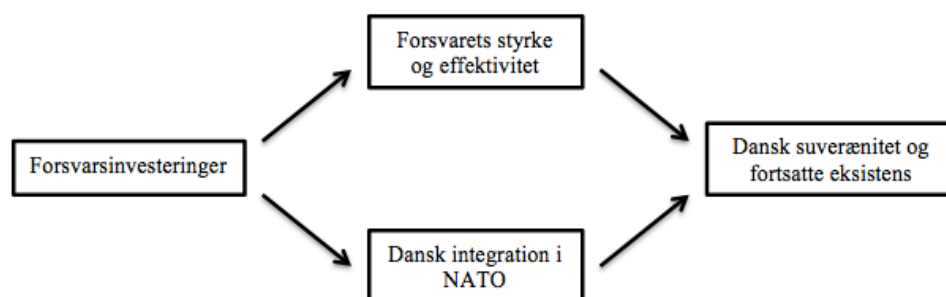
Det andet politiske ben, som er forsvarsalliancen NATO, opfattes af VKLA-regeringen som havende mere direkte effekt på Danmarks sikkerhed end de internationale institutioner, som modereres af de tre strategiske værktøjer. Forsvarsalliancen NATO understøtter direkte Danmarks sikkerhed, eftersom denne anses som den stærkeste militæralliance i verden (Regeringen 2019, 11). Kortlægningen peger på, at VKLA-regeringen ser to måder, hvorpå Danmark kan påvirke NATO. Den første er igennem forsvarsinvesteringer, hvor en stigning i Danmarks forsvarsudgifter er medvirkende til at fastholde USA i alliancen (Regeringen 2019, 11). Investeringen skal altså vise Danmarks allierede, at Danmark er klar til at forpligte sig økonomisk og derigennem skabe en tættere dialog med allierede om danske sikkerhedspolitiske forhold (ibid.). Den anden måde, Danmark kan påvirke NATO, er igennem danske bidrag til internationale missioner. Afhængig af størrelsen og kvaliteten af danske bidrag styrkes eller svækkes Danmarks forhold til NATO, og ved at fortsætte med at have et højt bidrag, forventes det, at NATO styrkes.

Alt i alt peger det andet politiske ben på, at Danmark gennem større investeringer i Forsvaret samt øget dansk bidrag til internationale missioner kan påvirke forsvarsalliancen NATO positivt, hvilket videre har en positiv effekt på Danmarks sikkerhed og selvstændighed i det internationale system.

Overordnet har kortlægningen af VKLA-regerings lederperceptioner i *Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Strategi 2019-2020* vist, at Danmark ved at gennemføre en række udenrigs- og sikkerhedspolitiske greb kan være med til at påvirke både de liberale internationale institutioner, som Danmark er medlem af, samt forsvarsalliancen NATO positivt. Herigennem vil Danmark kunne være medvirkende til at øge stabiliteten i det internationale system og videre sikre øget dansk sikkerhed og selvstændighed. Kortlægningen viste også, at VKLA-regeringen prioriterer internationale institutioner – særligt EU - højere end forsvarsalliancen NATO, om end sidstnævnte også ses som central for Danmarks fremtidige sikkerhed i det internationale system. Ydermere står det også tydeligt, at VKLA-regeringen ikke anser Danmark som kapabel til selvstændigt at gennemtrumfe slagkraftige udenrigs- og sikkerhedspolitiske beslutninger. Derfor er det bydende nødvendigt, at Danmark indgår i både liberale institutioner og NATO, hvis Danmark ønsker at have mulighed for at påvirke det internationale system.

Kognitiv kortlægning af VKLA-regerings lederperceptioner i *Aftale om Forsvarsområdet 2018-2023 (Forsvarsforliget 2018-2023)*

På baggrund af en diskursiv indholdsanalyse af *Aftale om Forsvarsområdet 2018-2023 (Forsvarsforliget 2018-2023)* udledes figur 6.

Figur 6 Kognitivt kort over VKLA-regerings lederperceptioner baseret på *Aftale på Forsvarsområdet 2018-2023 (Forsvarsforliget 2018-2023)*

Som det fremgår af det kognitive kort i figur 6, var VKLA-regeringen af den opfattelse, at niveauet af forsvarsinvesteringer påvirker både Forsvarets styrke og effektivitet samt Danmarks integration i NATO.

Forsvarets styrke og effektivitet påvirkes, eftersom Danmark vil opleve, at *'I takt med at forsvarsudgifterne øges over forligningsperioden, styrkes Forsvarets evne til at løse opgaver over et bredt spektrum'* (Forsvarsforliget 2018, 2). Således anses niveauet af forsvarsudgifter som en måde at måle, hvorvidt Danmark er kapabel til at løse de strategiske ambitioner, Danmark har. Danmarks integration i NATO påvirkes af forsvarsinvesteringer, da *'NATO er og bliver hjørnesteinen i dansk forsvars- og sikkerhedspolitik'* (Forsvarsforliget 2018, 2), og fordi NATO's tillid til Danmark cementeres gennem disse investeringer (ibid.). NATO anses altså som en institution, hvorigennem danske interesser kan varetages, og hvor danske udenrigs- og sikkerhedspolitiske ambitioner kan få politisk og militær slagkraft.

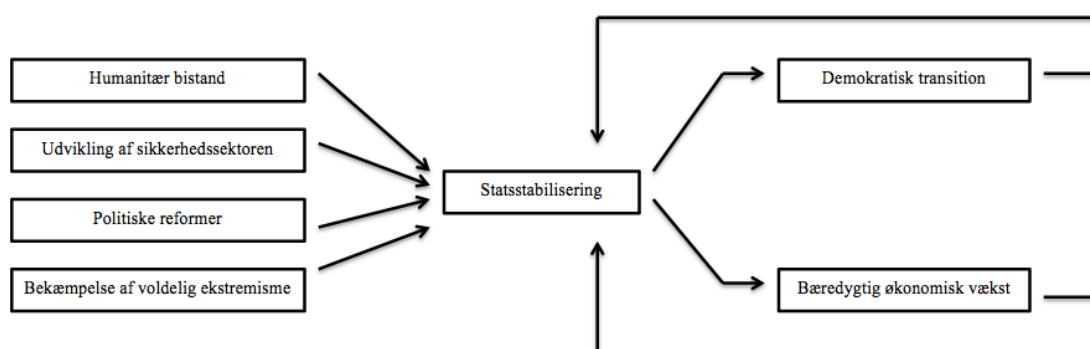
Et stærkere og mere effektivt forsvar samt en øget dansk integration i NATO, vil, ifølge VKLA-regeringen, forstærke Danmarks suverænitet og forsatte eksistens. VKLA-regeringen noterer, at *'Forsvaret har til formål at hævde det danske riges suverænitet og sikre landets forsatte eksistens, integritet og sikkerhed... Et robust forsvar og beredskab i Danmark er forudsætningen for et trygt samfund'* (Forsvarsforliget 2018, 1). Det ses, at militære midler opfattes som et væsentligt politisk værktøj til at imødegå trusler mod landets sikkerhed, suverænitet og eksistens. Endvidere noteres der i forliget, at *'Forsvarets skal have en styrke, en tyngde og en robusthed, der sammen med NATO afskrækker og afholder andre lande fra at angribe vores allierede – og ultimativt os selv. Forsvaret skal først som sidst kunne passe på Danmark'* (Forsvarsforliget 2018, 3). Dermed illustreres også vigtigheden af forsvarsalliancen NATO, som både tjener som et kollektivt forsvar ift. udefrakommende trusler samt giver legitimitet og slagkraft til danske bidrag i internationale missioner.

Alt i alt peger kortlægningen af *Aftale på Forsvarsområdet 2018-2023* på, at VKLA-regeringen anser Forsvaret som et politisk værktøj, hvor en regering ved at skrue på niveauet af investeringer i Forsvaret kan påvirke både Forsvarets styrke og effektivitet såvel som Danmarks integration i NATO. Herigennem kan en siddende regering således i sidste ende enten styrke eller svække Danmarks suverænitet samt mulighed for forsat eksistens.

Kognitiv kortlægning af VKLA-regeringens lederperceptioner i *Strategiske mål for Danmarks partnerskab med Mali*

På baggrund af *Strategiske mål for Danmarks partnerskab med Mali* er følgende kognitive kort over VKLA-regeringens perception af stabiliseringsprocesser i Mali udarbejdet. Den kognitive kortlægning antages at være brugbar til at forstå VKLA-regeringens opfattelse af mål og metoder vedrørende stabiliseringsindsatser i Sahel, eftersom andre stater i Sahel i høj grad af plaget af samme politiske udfordringer, som danner grobund for ustabiliteten i Mali (Essoungou, 2013).

Figur 7 Kognitivt kort over VKLA-regeringens lederperceptioner baseret på *Strategiske mål for Danmarks partnerskab med Mali*)

Som det fremgår af figur 7, peger kortlægningen af VKLA-regeringens perceptioner vedrørende stabiliseringsprocesser på, at stabiliseringen af en stat kræver fire delelementer, som alle er nødvendige for at kunne opnå stabilitet. Disse elementer er hhv. humanitær bistand, udvikling af sikkerhedssektoren, politiske reformer samt bekæmpelse af voldelig ekstremisme. For det første er humanitær bistand vigtigt, eftersom det er forudsætningsskabende for, at udviklings- og stabiliseringsprocessen kan opnå den nødvendige robusthed på længere sigt (Udenrigsministeriet A, 1). For det andet kræver statsstabiliseringen forudgående udvikling af sikkerhedssektoren med henblik på, at staten selvstændigt kan overtage interne og eksterne sikkerhedsmæssige opgaver såsom politiarbejde og militær sikkerhed (ibid., 2). For det tredje kræver statsstabilisering forudgående politiske reformer, eftersom manglende eller utilstrækkelig politisk lovgivning kan være årsag til svages stater flerdimensionelle udfordringer, hvor blandt andet politisk eksklusion og illegitim regeringsførelse kan medføre intern urolighed og udemokratiske beslutningsprocesser (ibid.). For det fjerde anses bekæmpelse af voldelig ekstremisme som afgørende for statsstabilisering, eftersom ustabilitet og politiske uroligheder næres af vold og had (ibid., 1; 2; 3). Således forventes det altså, at humanitær bistand, udvikling af sikkerhedssektoren, politiske reformer samt bekæmpelse af voldelig ekstremisme samlet vil medføre statsstabilisering.

Når en stat på kort sigt er blevet stabil, ser regeringen det som nødvendigt at både den demokratiske transition samt en bæredygtig økonomisk udvikling understøttes. Dette skyldes, at '*...fremskridt for fred og sikkerhed kan kun fastholdes, hvis de følges af inklusiv og bæredygtig økonomisk vækst*' (ibid., 3). Herunder ligger det, at den demokratiske transition såvel som udviklingen af statens økonomi skal inkludere alle befolkningsgrupper (ibid., 2). Herigennem opnås mulighed for at holde siddende regeringer ansvarlige, have retfærdige samfund og opnå en langtidsbæredygtig og selvstændig økonomi. Den demokratiske transition såvel som den bæredygtige økonomi vil herefter have en positiv effekt tilbage på statsstabilisering og medvirke til at forankre stabiliteten i legitim regeringsførelse og sund vækst. Herigennem opnås statsstabilisering.

5.1.1 Delkonklusion

Ovenstående har igennem en kognitiv kortlægning af disse udvalgte strategiske udenrigs- og sikkerhedspolitiske dokumenter forsøgt at kortlægge VKLA-regeringens lederperceptioner vedrørende hvilke politiske værktøjer, der mest effektivt kan afværge udfordringer og nye trusler og forandringer i det internationale system.

Delanalysen finder først og fremmest, at VKLA-regeringen har en kompleks opfattelse af det internationale system. Gennemgående for de fire kognitive kortlægninger er, at VKLA-regeringen ser, at Danmark for at få udenrigs- og sikkerheds politiske slagkraft gør klogt i at samarbejde med andre ligesindede demokratiske stater enten i form af militæralliancer eller igennem liberale internationale institutioner.

Specifikt peger delanalysen på, at Danmark skal søge først og fremmest at benytte sig af fredelige politiske værktøjer og gennem samhandel, dialog og teknologisk udvikling søge at påvirke udenrigs- og sikkerhedspolitiske trusler via blød magt enten selvstændigt eller gennem internationale institutioner. Såfremt liberale politiske værktøjer ikke vurderes eller viser sig tilstrækkelige til at afværge trusler og sikre stabilitet og dansk sikkerhed, kan Danmark gøre brug af militære magtmidler. Dette skal dog ske i rammen af en alliance eller militærkoalition. Herigennem udtrykker VKLA-regeringen en opfattelse af verden som et plussumsspil, hvor stater via samarbejde økonomisk såvel som militært kan stå stærkere, end som selvstændige aktører. Dog illustrerer delanalysen også, at Danmark ikke kan afhænge af institutioner og alliancer alene, men er nødt til at

have et funktionelt og selvstændigt Forsvar, som kan håndtere militære trusler og sikre Danmarks sikkerhed.

Substantielt viser delanalysen, at EU opfattes som den vigtigste liberale institution, som Danmark er medlem af samtidig med, at EU anses som den mest afgørende platform for varetagelse af Danmarks interesser. Derudover opfattes forsvarsalliancen NATO som en grundsten i beskyttelsen af Danmark og sikring af Danmarks fortsatte eksistens og suverænitet.

Endvidere ses det også i den kognitive kortlægning, at VKLA-regeringen er af den opfattelse at stabilitet i det internationale system afhænger af, at voldelig ekstremisme bekæmpes, eftersom dette er en forudsætning for udvikling af demokratiske værdier og internationale stabilitet og dermed øget dansk sikkerhed i det internationale system. Dette betyder altså, at hvis ikke fredelige opfordringer og politisk pres kan medføre fredelige løsninger, og dette har betydning for Danmarks sikkerhed, hvilket er tilfældet i Sahel qua terrororganisationers nye muligheder i området (Engen 2019, 65-66), ser VKLA-regeringen det som nødvendigt at deltage i operationer med hårdere magtmidler. Dette er præcis, hvad tilfældet er med Barkhane-missionen. Modsat *MINUSMA* er Barkhane netop en antiterror-operation, hvorved man ønsker at bekæmpe voldelig ekstremisme (Engen 2019, 64). At deltage i denne reflekterer altså VKLA-regeringens lederperceptioner af Danmarks muligheder for at imødegå nye udenrigs- og sikkerhedspolitiske udfordringer i det internationale system. Dermed finders der i analysens første delkonklusion støtte til hypotese 1.

5.2 Delanalyse af VKLA-regeringens ressourceekstraktionskapacitet

For at undersøge VKLA-regeringens ressourceekstraktionskapacitet vil nærværende delanalyse tage udgangspunkt i tre parametre, som, jf. ovenstående teori afsnit, alle forventes at påvirke VKLA-regeringens muligheder for at foretage udenrigs- og sikkerhedspolitiske handlinger. Parametrene som antages at påvirke VKLA-regeringens ressourceekstraktionskapacitet er hhv. Danmarks økonomiske og beskatningsmæssige situation i perioden op til beslutningen om deltagelse i Barkhane, den folkelige opinion vedrørende internationale missioner i perioden samt hvorvidt et dansk bidrag til Barkhane lever op til Jakobsen og Møllers (2012) krav til dansk deltagelse i internationale missioner.

Det økonomiske udgangspunkt

For at afklare det økonomiske mandat, som VKLA-regeringen i sin regeringsperiode havde til at gennemføre udenrigs- og sikkerhedspolitiske ambitioner, vil følgende underanalyse tage udgangspunkt i Danmarks økonomiske og beskatningsmæssige situation i regeringsperioden ultimo 2016 til medio 2019.

Ifølge Skatteministeriet har Danmark i perioden 2016 til 2019 haft en af verdens absolut højeste skattetryk (Skatteministeriet.dk 2018; Skatteministeriet.dk 2019). Skattetrykket er ifølge Skatteministeriet en *'indikator på makroniveauet for skatternes og afgifternes samlede størrelse i samfundet. Egentlig er det et mål for, hvor stor en andel af BNP det offentlige disponerer over'* (ibid.). Det vil sige, at landets skattetryk udtrykker de økonomiske midler, staten råder over i en given periode, og som staten kan bruge til at gennemføre politiske beslutninger, herunder udenrigs- og sikkerhedspolitik.

Ifølge Skatteministeriet har Danmark i VKLA-regeringens regeringsperiode haft et gennemsnitligt skattetryk på 45-46% (Skatteministeriet, 2019). Dette svarer til, at VKLA-regeringen har haft økonomisk råderet over godt 1.000 milliarder kroner, altså ca. 1 billion DKK (ibid.), som kan omsættes til politiske initiativer. Dertil kommer, at Forsvaret i 2018 gennemførte en budgetanalyse, der gennem et effektiviseringsforslag kunne opnå et provenu på ca. 1 mia. kr. (Forsvarsforliget 2018, 12). Det vil altså sige, at VKLA-regeringen rådede over et massivt økonomisk fundament til at gennemføre politiske beslutninger for.

Sammenlignes skattetrykket og de økonomiske midler, som VKLA-regeringen rådede over i sin regeringsperiode med skattetrykket og de tilgængelige økonomiske midler ved de krige, som Danmark i løbet af 00'erne deltog i, tegner der sig også et tydeligt billede. VKLA-regeringens økonomiske råderum er på et historisk højdepunkt, og markant højere end eksempelvis under hele perioden med dansk deltagelse i *Operation Enduring Freedom* samt *ISAF* i Afghanistan, hvor Danmarks BNP gennemsnitlig var 1.719,04 milliard kroner (Statistikbanken 2019), og skattetrykket gennemsnitligt var 46,31% (Skatteministeriet 2018), hvilket betyder, at den daværende regeringer i gennemsnittet disponerede over 796,09 milliarder kroner årligt. VKLA-regeringens økonomiske råderum er også markant større end i 2003, hvor Danmark deltog i USA's invasion af Irak. Her var skattetrykket 45,7% (Skatteministeriet 2018), imens Danmarks BNP var 1.436,8 milliarder kroner (Statistikbanken 2019), hvilket vil sige, at den daværende re-

gering disponerede over 656,2 milliarder kroner. Ligeledes er VKLA-regeringens økonomiske råderum tilsvarende højere end i 2011, hvor Danmark bidrog til luftkampagnen, der havde til formål at beskytte civilbefolkningen i Libyen (Forsvarsministeriet, 2016). I 2011 var der i Danmark et skattetryk på 45,3% (Skatteministeriet 2018), imens det danske BNP var 1845,9 milliarder kroner (Statistikbanken 2019), hvorfor den daværende regering havde 656,62 milliarder til sin disposition.

Ovenstående peger på, at VKLA-regeringen altså disponerede over mere end nok til at gennemføre et bidrag til Barkhane-missionen. Hermed har VKLA-regeringen altså det økonomiske fundament til at mobilisere de nødvendige materielle og personelmæssige ressourcer, som gennemførelsen af et bidrag til en international mission kræver.

Den folkelige opinion

At ekstrahere og mobilisere ressourcer uagtet politisk formål er ikke nemt i en demokratisk stat (Ripsman, Taliaferro og Lobell 2016, 71-72), eftersom regeringen kun sidder på magten qua folkets mandat og derfor konstant skal søge at efterleve befolkningens ønsker for at kunne beholde magten ved næste valg. Derfor forventes det, at VKLA-regeringen vil handle i overvejende overensstemmelse med den danske befolknings interesser vedrørende udenrigs- og sikkerhedspolitik i formuleringen af denne, og i hvert fald ikke vil modsætte sig den overvejende politiske stemning i Danmark. Derfor er det centralt at undersøge danskernes holdning til internationale missioner, for dermed at kunne udlede, hvilken folkelig opbakning, VKLA-regeringen havde til et dansk bidrag til Barkhane.

Krigsvidenskab.dk (2011) konkluderer i sin rapport omhandlende Irak- og Afghanistan krigene, at *'I andre NATO-lande har den folkelige modstand mod krigsdeltagelsen længe været et vigtigt politisk emne, og en belastning for den siddende regering. Modstanden mod krigene i Irak og Afghanistan har ikke på noget tidspunkt været et af de væsentligste politiske emner, eller blevet en alvorlig belastning for den siddende regering'* (Krigsvidenskab.dk, 2011). Denne konklusion bakkes op af den uvildige udredning af Danmarks militære engagement i Kosovo, Irak og Afghanistan af Rasmus Mariager og Ander Wivel (2019), som noterer, at *'Den politiske debat om Danmarks militære engagement i Afghanistan har siden 2001 været kendetegnet ved en bred opbakning til Danmarks bidrag til kampen mod terror og støtte til stabiliseringen og genopbygning'* (Mariager og Wivel 2019, 200). Dette peger på, at Danmarks største militære engage-

ment i nyere tid ikke har haft en negativ betydning på den folkelige opinion om dansk deltagelse i internationale missioner. Tværtimod synes den folkelige opinion at være positiv, hvilket også bekræftes af en Gallup-undersøgelse fra 2018. Undersøgelsen viser, at 42% af danskerne er parate til at opjustere det danske forsvarsbudget, så det svarer til 2% af Danmarks BNP (Holm 2018). Hermed ses en positiv tendens i den folkelige mening til, at Danmark bør deltage i internationale missioner og forsvarssamarbejde. Denne positive indstilling kommer ligeledes til udtryk i en anden måling fra Kantar Gallup. Målingen peger på, at over halvdelen af danskerne støtter et fælles EU-forsvar (Jung 2019). Alt i alt ses en generelt tendens til en bred dansk folkelig opbakning over et bredt område af udenrigs- og sikkerhedspolitik, som alle har krævet eller kræver dansk militært engagement. Derfor antages det, at der også i den danske befolkningen under VKLA-regeringen er en grundlæggende positiv indstilling over for et dansk bidrag til Barkhane, om end en sådan måling ikke er foretaget.

The Danish Way of War – Fem krav til dansk missionsdeltagelse

Ovenstående peger altså på, at VKLA-regeringen besidder det økonomiske fundament samt den folkemæssige opbakning, som et militært bidrag til Barkhane-missionen kræver. Dog peger Jakobsen og Møller, som tidligere beskrevet, på at dette ikke er tilstrækkeligt, om end det er nødvendigt, for at verden oplever dansk deltagelse i internationale missioner. Ifølge Jakobsen og Møller (2012), er der nemlig en række krav, som skal være opfyldt, hvis man fra politisk hånd ønsker at engagere Danmark i internationale missioner.

Først og fremmest skal et dansk militært bidrag ske i koalition med de 'rigtige' allierede. Det vil sige Frankrig, Storbritannien eller USA (Jakobsen og Møller 2012, 112), da det skal spille ind i, hvad Jakobsen og Møller kalder for en '*plug and play*'-strategi, hvor alle strategiske overvejelser vedrørende hvor, hvornår og hvordan overlades til stærkere allierede (ibid.113). Dette er tilfældet med Barkhane-missionen, eftersom den er ledet af Frankrig. For det andet skal danske bidrag ske i rammen af folkeretten og internationale konventioner. Her skal rammerne for at deltage være på plads, inden et dansk bidrag iværksættes (Jakobsen og Møller, 2012, 115). Dette omhandles i Det Udenrigspolitiske Nævn, hvor der svares på spørgsmål vedrørende bekymring om netop de folkeretlige rammer og internationale konventioner. Hertil understreges, at det danske bidrag netop vil ske i rammen af folkeretten og internationale konventioner, og at et bidrag til Barkhane vil understøtte FN's i forvejen aktuelle tilstedeværelse i form af

MINUSMA (Udenrigsministeriet, 2019). Samtidig bad Malis overgangsregering selv Frankrig om hjælp til at bekæmpe oprøret og den militante islamisme, der langsomt men sikkert trængte frem i landet (Engen 2019, 64). For det tredje kræver dansk engagement bred politisk opbakning i Folketinget (Jakobsen og Møller, 2012, 115). Dette er givetvis uklart på nuværende tidspunkt, eftersom beslutningen ikke er endelig vedtaget i Folketinget, men den nuværende socialdemokratiske regering, har tilkendegivet, at de agter at følge op på VKLA-regeringens beslutning (Ritzau 2019). Hermed er der således en offentligt tilkendegivet bred politisk enighed om vigtigheden af bidraget på tværs af folketingssalen. For det femte skal danske missioner have en sammentænkt indsats, som skal sikre langsigtet fred i missionsområdet efter end dansk tilstedeværelse (Jakobsen og Møller 2012, 117). Eftersom Barkhane i sig selv ikke har til formål, at sikre langsigtet stabilitet, men udelukkende omhandler oprørsbekæmpelse af voldelig ekstremistiske grupper i Sahel (Engen 2019, 64), lægger VKLA-regeringen vægt på, at det danske bidrag til Barkhane understøtter det i forvejen eksisterende bidrag til *MINUSMA*, som, modsat Barkhane, har et mere langtidssigtet fokus. Derudover har VKLA-regeringen aktivt engageret Danmark i en række ikke-militære aktiviteter i Sahel, som ligeledes skal understøtte den langsigtede plan om et fredeligt Sahel (Globalnyt.dk 2018). For det femte peger Jakobsen og Møller (2012) på, at det er centralt, at der ikke opstår juridiske skandaler i forbindelse med danske bidrag til internationale missioner. Dette er givetvis umuligt at forudsige, men i forbindelse med Barkhane missionen forventes risikoen for juridiske skandaler at være minimal, eftersom det danske bidrag kun omhandler op til 70 soldater samt to helikoptere, hvoraf ingen af soldaterne er kampsoldater, og derfor ikke aktivt skal deltage i kamphandlingerne mod oprørsgrupperne.

Alt i alt synes Jakobsen & Møllers krav til dansk engagement i internationale at være opfyldt, hvilket skaber en legitimitet omkring et dansk bidrag til Barkhane.

5.2.1 Delkonklusion

Ovenstående delanalyse, som omhandler VKLA-regeringens ressourceekstraktionskapacitet, peger på, at VKLA-regeringen har haft den største disposition over økonomiske midler i nyere dansk historie, at der har været en positiv folkemæssig opbakning til dansk engagement i internationale missioner og at de teoretiske krav til danske bidrag i internationale missioner, formuleret af Jakobsen og Møller, alle har været opfyldt i forbindelse med VKLA-regeringens beslutning om et dansk bidrag til den fransklede Operation Barkhane.

Alt i alt peger dette på, at VKLA-regeringen har haft en gunstig ressourceekstraktionskapacitet gennem sin regeringsperiode til at ekstrahere og mobilisere de ressourcer, som beslutningsforslaget kræver. Således har regeringens ressourceekstraktionskapacitet haft en positiv påvirkning på dens mulighed for at gennemføre dens udenrigs- og sikkerhedspolitiske ambition i Sahel. Dette støtter opgavens hypotese 2

5.3 Delanalyse af Danmarks strategiske kultur

For at få en forståelse for, hvilke muligheder VKLA-regeringen havde for at føre udenrigspolitik, peger neoklassisk realisme på, at det er vigtigt at forstå de begrænsninger og rammer, som opstilles af Danmarks strategiske kultur. Derfor vil nærværende afsnit igennem en kvalitativ kodning af seks udvalgte policy-dokumenter gennemføre en analyse af Danmarks strategiske kultur. Analysen vil præsentere to tabeller, som er resultatet af den åbne kvalitative kodning. Den første tabel præsenterer de strategisk kulturelle nøglebegreber, som er identificeret på tværs af datamaterialet. Den anden tabel præsenterer indrangeringen de identificerede strategisk kulturelle nøglebegreber og giver dermed et bud på Danmarks strategiske kulturelle præferencer.

Som det fremgår af tabel 1, er der i den kvalitative analyse identificeret 20 forskellige strategisk kulturelle nøglebegreber i det samlede datamateriale. På

Tabel 1 Identificerede strategisk kulturelle nøglebegreber i Danmarks strategiske kultur fordelt i procentvis andel pr. policy-dokumenter

		GRUNDLOVEN (1849)	T. STAUNING (1937)	H. C. HANSEN (1958)	P. SCHLÜTER (1985)	A. F. RASMUSSEN (2002)	FORSVARSDVALGET (2010)	Tværgående hyppighed
Identificerede strategisk kulturelle nøglebegreber	Demokratiske værdier	72,4%	13,2%	38,1%	4,8%	20%		5
	Liberale internationale institutioner	1,7%			23,8%	20%	35,8%	4
	Militæralliance		13,2%	38,1%	38,1%		11,9%	4
	Dansk forsvar	10,3%	15,8%	19%	4,8%			4
	Decentraliseret magt						19,4%	1
	International samhandel		31,6%					1
	Nordisk kulturfællesskab		21,1					1
	Dansk aktivisme					30%	7,5%	2
	Retsstat	12,1%						1
	Eksport-nation						9,5%	1
	Bipolaritet				23,8%			1
	Integrerede løsninger						7,5%	1
	Velfærdsstaten					30%		1
	Globalisering						4,5%	1
	Monarki	3,4%						1
	Statsuverænitet		2,6%	4,8%				2
	Fjendtlige militæralliancer						3%	1
	Dialog		2,6%					1
	Fodnotopolitik				4,8%			1
	Konventionel militærtrussel						1,5%	1

tværs af datamaterialet er de mest hyppigt forekommende strategisk kulturelle nøglebegreber *'Demokratiske værdier'*, *'Liberale internationale institutioner'*, *'Militæralliancer'* samt *'Dansk forsvar'*. *'Demokratiske værdier'* er det hyppigst figurerende nøglebegreb og er identificeret i fem af seks policy-dokumenter, imens de tre andre topscorere er identificeret i fire af seks policy-dokumenter. Tabel 1 viser også, at størstedelen af de strategisk kulturelle nøglebegreber blev identificeret i Forsvarsudvalgets *'Kurs mod 2020 – Dansk udenrigspolitik i nyt farvand'*. Dog synes antallet af identificerede nøglebegreb ikke at være historisk betonet, eftersom de strategisk kulturelle nøglebegreber går igen over tid.

Specifikt ses det i tabel 1, at der er seks nøglebegreber, der er identificeret i mere end ét policy-dokument. Resterende nøglebegreber er identificeret i hver sit policy-dokument. Dog er disse begreber til stadighed vigtige nøglebegreber, og de vil blive inddraget i den videre analyse af Danmarks strategiske kultur, eftersom disse indtil videre antages at kunne være en potentiel del af den danske strategiske kulturs faste kerne.

Hermed har tabel 1 præsenteret, hvilke strategisk kulturelle nøglebegreber, som den åbne kvalitative kodning har identificeret i datamateriale. Tabellen har illustreret begrebernes procentuelle andel pr. policy-dokument samt hvor hyppigt nøglebegreberne forekommer på tværs af datamaterialet. Dog fortæller tabel 1 ikke noget om indrangeringen af strategisk kulturelle nøglebegreber, og dermed Danmarks strategiske kulturs overordnede præferencer, som teoretisk forventes at påvirke udenrigs- og sikkerhedspolitiske beslutninger. Til gengæld kommer denne indrangering til udtryk i tabel 2.

Tabel 2 Indrangering af Danmarks strategiske kulturs strategisk kulturelle nøglebegreber

<i>Strategisk kulturelle nøglebegreber</i>	<i>Dimensioner</i>	<i>Forklaring</i>	<i>Frekvens</i>	<i>Andel i %</i>
<i>Demokratiske værdier</i>	· Borgerrettigheder · Demokratiske processer · Menneskerettigheder	Politiske beslutninger skal være inden for basale demokratiske værdier og skal respektere borgerrettigheder, demokratiske processer samt menneskerettigheder.	50	23,3%
<i>Liberale internationale institutioner</i>	· EF/EU · FN, Europarådet, WTO mm. · Liberal økonomisk dagsorden	Danmark skal arbejde gennem liberale internationale institutioner. Vigtigst af disse er Den Europæiske Union. Igennem institutionerne udveksler Danmark suverænitetstildeling for politisk gennemslagskraft. Herigennem styrkes økonomiske og sociale forhold.	40	18,6%
<i>Militæralliance</i>	· NATO · FN	NATO er garant for Danmarks sikkerhed og anses for at have et udelukkende defensivt formål. Der ses intet alternativ for Danmark. Samtidig opfattes FN som en institution, hvorigennem legalitet og legitimitet til missioner kan finde hjemmel.	29	13,5%
<i>Dansk forsvar</i>	· Forsvar af Danmarks suverænitet og selvstændighed · Militærteknologisk udvikling	Dansk forsvarspolitik er et nationalt anliggende. Danmarks forsvar skal kunne forsvare Danmark men er ikke aggressivt og truende over for andre stater. Dog er dansk nedrustning ikke en politisk mulighed.	17	7,9%
<i>Decentraliseret magt</i>	· Statslige aktører · Ikke-statslige aktører	Finansiell udvikling og opblomstring har påvirket verdensordenen, hvor verdensordenen anno 2019 opfattes som decentraliseret, om end USA stadig anses som verdens fortsat stærkeste stormagt.	13	6%
<i>International samhandel</i>	· Teknisk udviklings spill-over effekt · Afhængighed af import	Danmark er i høj grad afhængigt af at importere varer, viden tjeneste fra udlandet.	12	5,6%
<i>Nordisk kulturfællesskab</i>	· Kultur, historie og sprog	Danmark har kulturfællesskab samt en fælles historie med de andre nordiske lande, hvilket binder landene kulturelt sammen.	8	3,7%
<i>Dansk aktivisme</i>	· Selvstændighed · Militære alliancer og samarbejdspartnere · Aktivistisk selvforståelse	Danmark ser sig selv som en stat, der kan gøre en forskel i verden ved at føre en aktivistisk udenrigspolitik. Dette kan gøres både selvstændigt gennem humanitær bistand men også gennem internationale missioner.	8	3,7%
<i>Retsstat</i>	· Domsstole	Danmarks retsstat er grundlaget for politik og retsstaten skal sikre, at al dansk udenrigspolitik er legalt.	7	3,3%
<i>Eksport-nation</i>	· Eksport	Handelsnationen Danmark er afhængig af en sund vækst, som kræver et åbent og liberalt marked. Viden er nøglen til dansk vækst.	6	2,8%
<i>Bipolaritet</i>	· Øst-Vest forhold	Danmark ser sine allierede i Vest og en trussel mod Øst. Stabilitet kan opnås gennem bipolaritet.	5	2,3%
<i>Integrerede løsninger</i>	· Civil-militært samarbejde · Politisk-privat samarbejde	Udenrigspolitiske problemstillinger er komplicerede og kræver flerstrengede løsninger, hvis trusler skal afværges. Derfor skal Danmark skabe integrerede løsninger, der rummer både militære, humanitære og politiske elementer.	5	2,3%
<i>Velfærdsstaten</i>	· Fælles ansvar · Demokratisk videreførelse	Danmark skal værne om sin velfærdsstat – også gennem udenrigspolitiske beslutninger. Velfærdsstaten anses som en naturlig forlængelse af det danske demokrati og demokratiske værdier.	3	1,4%
<i>Globalisering</i>	· Medfører udenrigs- og sikkerhedspolitiske udfordringer	Danmark skal imødegå sikkerhedsmæssige udfordringer, som er opstået i kølvandet på globaliseringen, gennem multilateralt samarbejde.	3	1,4%
<i>Monarki</i>	· Selvforståelse	Et symbol på, at der er noget at forsvare. Kan også bruges til at fremme danske interesser.	2	0,9%
<i>Statssuverænitet</i>	· Respekt	Territoriale grænser og kulturer skal respekteres.	2	0,9%
<i>Fjendtlige militæralliancer</i>	· Trussel	Fjendtlige militæralliancer (formelle og uformelle) er en trussel mod den demokratiske dagsorden.	2	0,9%
<i>Dialog</i>	· Dialog	Udenrigs- og sikkerhedspolitiske uenigheder skal først og fremmest løses gennem dialog og fredelige processer.	1	0,5%
<i>Fodnotepolitik</i>	· Mindreværdskomplekser	Opgør med småstatstankegangen.	1	0,5%
<i>Konventionel militærtrussel</i>	· Trussel	Anses som lav men altid tilstedeværende.	1	0,5%

Note: Den kvalitative kodning og efterfølgende indrangering af strategisk kulturelle nøglebegreber er sket på baggrund af datamaterialet jf. afsnit 4.2.3

Som det fremgår af tabel 2, har den åbne kvalitative kodning resulteret i en indrangering af de identificerede strategisk kulturelle nøglebegreber på baggrund af disses frekvens på tværs af datamaterialet, jf. afsnit 4.2.3. Dog er det iøjnefaldende, at de mest hyppigt identificerede nøglebegreber fra tabel 1 ligeledes har den største volumen i det samlede datamateriale, hvilket kun styrker analysens fund.

Den åbne kvalitative kodning af strategisk kulturelle nøglebegreber finder overordnet, at volumen i de 20 identificerede nøglebegreber spænder bredt. Tabel 2 peger på, at nøglebegreber som '*Demokratiske værdier*', '*Liberale internationale institutioner*' samt '*Militæralliancer*' tilsammen fylder mere end 55% af andelen af de områder i datamaterialet, som omhandler danske strategisk kulturelle nøglebegreber. Også nøglebegreberne '*Dansk Forsvar*' og '*Decentraliseret magt*' har en markant procentuel andel. Derudover er der identificerede en række nøglebegreber, som kun optræder i nogen grad. Disse 'små' nøglebegreber skal dog ikke forkastes, da deres blotte tilstedeværelse peger på, at de har en effekt på udenrigs- og sikkerhedspolitiske beslutninger, om end effekten er mindre end de 'store' nøglebegreber.

Specifikt tegner identifikationen af Danmarks strategisk kulturelle nøglebegreber dermed et billede af Danmarks strategiske kultur som værende bundet først og fremmest i demokratiske værdier. Dette betyder, at alle udenrigs- og sikkerhedspolitiske beslutninger vil være præget af at ligge inden for basale demokratiske værdier og menneskerettigheder, og beslutningstilblivelsen vil være præget af demokratiske processer. Substantielt betyder dette for VKLA-regeringen, at dens udenrigspolitiske ambitioner skal opfylde de demokratiske krav og respektere de demokratiske processer, som demokratiet har opstillet.

Ydermere synes det interessant, at både liberale internationale institutioner såvel som militæralliancer anses som vigtige internationale institutioner men med forskellige slagkraft. Vigtigst er de liberale institutioner – særligt EU – hvorigennem Danmark udveksler suveræniteten for politisk gennemslagskraft. Samtidig opfattes NATO som en hjørnesten af Danmarks strategiske kultur og en garant for Danmarks sikkerhed.

Altså har Danmark en strategisk kultur, som gør Danmark politisk afhængig af internationale institutioner for at imødegå udenrigs- og sikkerhedspolitiske udfordringer samt for at føre Danmarks aktivistiske selvforståelse ud i livet. Dette skyldes blandt andet en

forståelse af verden som værende præget af øget globalisering og dermed decentralisering af magten, men hvor gamle tanker om en ”Vesten mod Østen”-opfattelse fortsat ligger latent og præger Danmarks internationale samarbejde og målsætninger.

På den ene side kan den danske strategiske kultur ses som være præget af et mudret internationalt billede, som indeholder en lang række aktører og institutioner, der hver især forsøger at påvirke det internationale system og som varetager hver deres kerneområde, men hvis kerneområder til tider er overlappende. Et eksempel på dette er FN, som både anses af Danmark som værende en militæralliance, hvor stater kan hente legitimitet og støtte til at gennemføre internationale missioner, og en liberal international institution, hvor forhandlinger finder sted og social udvikling skabes. På den anden side kan Danmarks strategiske kultur opfattes som havende en tydelig bevidsthed af, at selvom verdensbilledet er broget, er der en klarhed over, hvilke institutioner som formår at gennemføre hvilke former for politik. I Danmarks strategiske kultur findes således en adskillelse af, hvilke institutioner som *de jure* og hvilke institutioner som *de facto* kan benyttes, når Danmark søger at gennemføre bestemte former for udenrigs- og sikkerhedspolitik.

5.3.1 Delkonklusion

Ovenstående analyse har tegnet et billede af Danmarks strategiske kultur. Danmarks strategiske kultur bærer først og fremmest præg af at være gennemsyret af demokratiske værdier. Udenrigs- og sikkerhedspolitiske beslutninger skal afspejle menneskerettigheder og opstå inden for demokratiske rammebetingelser. Dernæst er det nødvendigt, at de udføres gennem internationale institutioner, da Danmark her får størst mulig politisk pondus, om end analysen også peger på, at Danmark i nogle tilfælde kan gennemføre selvstændig udenrigspolitik, bl.a. angående humanitær hjælp. Ydermere peger analysen på, at dansk sikkerhed skabes igennem den defensive militæralliancer NATO, imens social og økonomisk udvikling samt stabilitet opnås gennem liberale internationale institutioner, særligt EU, som er præget af demokratiske kerneværdier. Dette skaber en dansk afhængighed af internationale samarbejdspartnere, der gør, at Danmark ikke risikerer at sætte sit forhold til hverken militæralliancer eller liberale internationale institutioner på spil.

Ovenstående udgør Danmarks strategiske kultur og dermed de rammebetingelser, som påvirker centrale beslutningstageres handlemuligheder og strategiske værktøjer. Ligele-

des forventes Danmarks strategiske kultur at have påvirket VKLA-regeringens udenrigs- og sikkerhedspolitik. Netop derfor kan det undre, at VKLA-regeringens beslutningsforslag om at deltage i Barkhane står til at blive gennemført fra december 2019 og 12 måneder frem. Denne undren skyldes, at Barkhane i sig selv hverken er en NATO mission ej heller en selvstændig, dansk humanitær håndsrækning. Barkhane er en anti-terror-mission med Frankrig men uden USA. Dermed opstår der en diskrepans mellem den identificerede danske strategiske kultur og VKLA-regeringens beslutningsforslag om et dansk bidrag til Operation Barkhane. Denne undren vil opgaven vende tilbage til i diskussionen. Alt i alt kan det dog konkluderes, at der ikke findes et direkte overlap mellem den teoretisk udledte hypotese 3 og delanalysens empiriske fund, hvorfor delkonklusionen hverken kan be- eller afkræfte hypotese 3.

5.4 Opsummering

Analysen har igennem tre delanalyser, der undersøger hver sit kerneområde af neoklassisk realismes teoretiske forklaring på staters handlinger i det internationale system, undersøgt, hvad der har formet VKLA-regeringens beslutningsforslag om et dansk bidrag til den fransklede Operation Barkhane fra december 2019.

Opgavens første delanalyse har igennem en kognitiv kortlægning undersøgt VKLA-regeringens lederperceptioner vedrørende hvilke politiske værktøjer, der mest effektivt kan afværge udfordringer samt nye trusler og forandringer i det internationale system. Delanalysen konkluderer, at VKLA-regeringen er af den opfattelse, at Danmark både kan gøre brug af fredelige politiske værktøjer som økonomisk samhandel, dialog og teknologisk udvikling såvel som hård militær magt til at sikre danske interesser i det internationale system. Dog er førstnævnte værktøj til enhver tid at foretrække, men såfremt den liberale værktøjskasse ikke vurderes tilstrækkelige til at afværge trusler og sikre stabilitet kan sidstnævnte iværksættes. Internationale interesser varetages dog bedst, såfremt disse sker igennem enten liberale internationale institutioner eller militæralliancer. Her opfattes EU som den vigtigste liberale institution, imens NATO opfattes som grundstenen i beskyttelsen af Danmark. Ydermere konkluderede delanalysen, at bekæmpelse af ekstremistisk vold ofte vil være en forudsætning for at kunne udvikle demokratiske værdier i svage stater og dermed sikre international stabilitet.

Analysens første delanalyse konkluderer endvidere, at VKLA-regeringens beslutningsforslag til et dansk bidrag i Operation Barkhane stemmer overens med VKLA-

regeringens lederperceptioner af trusler og politiske værktøjer til at imødegå sådanne trusler. Netop fordi uroen i Sahel har skabt et nyt grundvilkår for Danmark, som oplever en ny trussel for terrororganisationer, der udnytter ustabiliteten i områder, ser regeringen det nødvendigt at reagere. Danmark har hidtil deltaget i stabiliseringsmissionen *MINUSMA*, men da truslen hermed ikke er blevet afværget, ser VKLA-regeringen det nødvendigt at benytte andre politiske værktøjer og har i den forbindelse tilbudt at støtte den franske antiterroroperation *Barkhane*.

Opgavens anden delanalyse har undersøgt VKLA-regeringens ressourceekstraktionskapacitet. Delanalysen konkluderede, at VKLA-regeringen havde en stærk ressourceekstraktionskapacitet, hvilket har været forudsætningskabende for muligheden for at gennemføre VKLA-regeringens beslutningsforslag. Både økonomisk og med hensyn til den befolkningsmæssige opbakning stod VKLA-regeringen stærkt. Samtidig efterlever et dansk bidrag til Operation Barkhane i høj grad de teoretiske krav til danske missionsbidrag, som Jakobsen og Møller har opstillet.

Opgavens tredje og sidste delanalyse har igennem en åben kvalitativ kodning forsøgt at indkapsle Danmarks strategiske kultur, som forventes at have præget VKLA-regeringen i dens udenrigs- og sikkerhedspolitik. Overordnet konkluderer delanalysen, at Danmarks strategiske kultur først og fremmest er gennemsyret af demokratiske værdier, hvilket stemmer overens med kampen mod islamisk terrorisme. Derudover skal dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik så vidt muligt gennemføres enten gennem liberale institutioner, helst EU, eller gennem militæralliancen NATO, eftersom Danmark er afhængig af disse økonomisk, socialt og sikkerhedsmæssigt. At VKLA-regeringens beslutningsforslag om et dansk bidrag til Operation Barkhane går uden om NATO konflikter altså med delanalysens konklusion om Danmarks strategiske kultur. Dette vil opgavens videre diskussion vende tilbage til. Dog noterer opgaven, at der her er uoverensstemmelse mellem opgavens teoretiske forventninger, det empiriske fund og VKLA-regeringens beslutningsforslag.

Alt i alt peger analysen på, at VKLA-regeringens beslutningsforslag om et dansk bidrag til den fransklede Operation Barkhane fra december 2019 har været præget af en nyt grundvilkår for varetagelsen af dansk sikkerhed i det internationale system. Ustabilitet i Sahel regionen har medført en øget terrortrussel mod Danmark. VKLA-regeringen har i første omgang forsøgt med deltagelse i stabiliseringsmissionen *MINUSMA* men uden

tilstrækkelig effekt. Derfor har VKLA-regeringen været af den opfattelse, at det har været nødvendigt at bidrage til bekæmpelsen af voldelig ekstremisme i området. Et sådan bidrag har ikke indebåret en økonomisk udfordring i VKLA-regeringens regeringsperiode ej heller en befolkningsmæssig modstand. Samtidig har de overholdt de 'formelle' krav, som dansk missionshistorik viser er nødvendigt for at gennemføre en mission. Om strategisk kultur har spillet en afgørende rolle kan ikke udelukkes. Ej heller kan det konkluderes, at dansk strategisk kultur har været afgørende for VKLA-regeringens beslutningsforslag. Dette skyldes, at der er en række elementer i beslutningsforslaget, som ligger inden for Danmarks strategiske kultur, imens andre har været væsentligt anderledes, end hvad Danmark strategiske kultur fordrer. Her synes det særligt iøjnefaldende, at analysen af Danmarks strategiske kultur peger på, at militære operationer skal ske i rammen af NATO, hvilket Operation Barkhane ikke er.

6.0 Diskussion

Nærværende afsnit vil indeholde to diskussioner. Afsnittets første diskussion omhandler analysens fund. Denne vil diskutere potentielle udfordringer i hver af de tre delanalyser såvel som deres dertilhørende delkonklusioner. Derefter følger en teoretisk diskussion, som særligt har fokus på den identificerede diskrepans mellem opgavens teoretisk udledte hypotese vedrørende strategisk kultur og analysens fund. Den teoretiske diskussion vil slutteligt tilbyde en alternativ forståelse for strategisk kulturs indflydelse i den neoklassisk realistiske model end opgaven hidtil har arbejdet med.

6.1 Empirisk diskussion

Som ovenstående analyse konkluderer, finder opgaven støtte til hhv. hypotese 1 og hypotese 2, imens opgaven kun finder delvis støtte til hypotese 3

Betragter man opgavens første delanalyse, som fandt støtte til den første teoretisk udledte hypotese om, at nye udenrigs- og sikkerhedspolitiske tiltag vil reflektere den siddende regerings perceptioner af forandringer i det internationale system, peger analysen på, at et afgørende element er, at VKLA-regeringens lederperceptioner åbner op for muligheden for militær intervention imod voldelige ekstremisme. Dette kan iværksættes, hvis ikke alternative politiske værktøjer fører til udenrigspolitisk succes. Dog kan man stille sig kritisk over for denne konklusion, eftersom delanalysen også peger på, at VKLA-regeringen har en kompleks perception af verden samt hvilke politiske værktøjer, der er acceptable. VKLA-regeringen har så at sige en løsning på ethvert problem. Dette giver

en risiko for bekræftelsesbias. Omvendt er det ikke overraskende, at en dansk regering har en kompleks perception af verden. Regeringen står nemlig til enhver tid til ansvar over for den danske befolkning og for de valg og fravalg, som regeringen træffer. Derfor har analysen forsøgt at imødegå risikoen for bekræftelsesbias ved at tage udgangspunkt i en række forskelligartede policy-dokumenter, som har resulteret i flere kognitive kort, der samlet kan give et billede af VKLA-regeringens lederperceptioner. Dermed accepterer opgaven Walker & Shafers (2006) grundpræmis om, at perceptioner er stabile over tid, og at analyser igennem en grundig diskursiv dissektion kan identificere kernen af VKLA-regeringens lederperceptioner.

Risikoen for en fejlkonklusion synes umiddelbart mindre ved opgavens anden delanalyse, som finder støtte til hypotesen om, at VKLA-regeringens ressourceekstraktionskapacitet har påvirket regerings mulighed for at gennemføre udenrigspolitiske handlinger. Særligt synes det økonomiske argument at være stærkt. VKLA-regeringen har disponeret over et markant større økonomisk råderum end tidligere danske regeringer, som har været ansvarlige for at sende danske soldater i krig. Som opgaven dog også påpeger, er et økonomisk fundament i sig selv en nødvendigt men ikke tilstrækkeligt betingelse for at kunne gennemføre udenrigs- og sikkerhedspolitiske ambitioner. Dertil kræves også befolkningsmæssig opbakning. Her konkluderer opgavens anden delanalyse, at der i Danmark gennem 00'erne og 10'erne har været en bred folkelig opbakning til dansk deltagelse i internationale missioner, og derfor antages denne befolkningsmæssige opbakning også at være gældende under VKLA-regeringen. Der er midlertidig ikke nogle konkrete undersøgelser, som viser befolkningens opbakning til netop dansk deltagelse i Operation Barkhane. Dog har der ikke i mellemtiden været tegn på, at den generelle folkestemningen vedrørende dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik skulle have ændret sig, og Danmark fører stadig en aktivistisk udenrigs- og sikkerhedspolitik med danske bidrag til en lang række af verdens brændpunkter – og ikke en isolationistisk udenrigspolitisk dagsorden hvor Danmark lukker sig om sig selv. Dette har ikke skabt politisk utilfredshed. Tværtimod har man i 2018 i Folketinget indgået et bredt forsvarsforlig, hvor man blev enig om at tilføre Forsvaret et substantielt økonomisk løft (Forsvarsforliget 2018). Et sådan forlig ville have været mødt at protest, såfremt det havde været i modstrid med den brede befolknings holdning (Lindekilde og Olesen 2015, 17). Dette var ikke tilfældet. Dette er i sig selv ikke ensbetydende med befolkningsmæssig støtte til dansk aktivisme, men dertil kommer, at en række opinionsanalyser viser, at Danmarks befolkning generelt støtter dansk missionsaktivitet. Altså findes der både et øko-

nomisk såvel som befolkningsmæssigt grundlag for at kunne gennemføre den ønskede udenrigs- og sikkerhedspolitik vedrørende Barkhane. Opgaven har dog forsøgt at være endnu mere sikker i sin konklusion ved også at analysere, hvorvidt VKLA-regeringens beslutningsforslag efterleverer Jakobsen og Møller (2012) teoretiske krav til dansk missionsdeltagelse. Analysen pegede her på, at dansk deltagelse i Barkhane efterkommer kravene.

Hvor opgavens første to hypoteser finder støtte i analysens to første delkonklusioner, som beskrevet ovenfor, udfordrer analysens tredje delkonklusion opgavens tredje hypotese. Delanalysen kan nemlig hverken be- eller afkræfte opgavens tredje hypotese om, at Danmarks strategiske kultur påvirker regeringens udenrigs- og sikkerhedspolitiske handlinger. Dette skyldes særligt, at opgaven finder, at Danmarks strategiske kultur i høj grad indebærer, at dansk militæringagement skal ske i rammen af NATO samt være af defensiv karakter. At VKLA-regeringen ønsker at bekæmpe voldelig ekstremisme i Sahel med henblik på at unddrage sig potentielle fremtidige terrorangreb kan godt ses som en defensiv handling, eftersom der er tale om en modreaktion på en aktuel trussel mod Danmarks sikkerhed. Dette er i overensstemmelse med, hvad analysen peger på udgør Danmarks strategiske kultur. Dog finder delanalysen, at disse defensive foranstaltninger skal være i rammen af NATO for at stemme overens med den danske strategiske kultur. Dette er ikke tilfældet med Operation Barkhane. Tværtimod er militæralliansens største bidrag og vigtigste aktør, USA, ikke aktiv i Operation Barkhane (Forsvarsministeriet 2019). Derfor er der her en diskrepans mellem teoretisk forventning og empirisk fund. Dog er der andre dele af VKLA-regeringens lederperceptioner, som stemmer overens med den i opgaven identificerede danske strategiske kultur. Blandt andet peger både VKLA-regeringen og den identificerede danske strategiske kultur på, at Danmark først og fremmest skal søge at løse udenrigs- og sikkerhedspolitiske konflikter gennem forhandling i liberale internationale institutioner, samt at dansk udenrigspolitik skal være flerstrengt og tilbyde hele løsninger, som integrerer en række forskellige områder og ikke kun har f.eks. et rent militært fokus men derimod et mere langsigtede og integrerende perspektiv på flere niveauer. Ydermere er det også værd at nævne, at både VKLA-regeringens lederperceptioner såvel som Danmarks strategiske kultur ser, at dansk Forsvar kan spille en selvstændig rolle. Der er dog hverken en forståelse i VKLA-regeringens lederperceptioner ej heller i Danmarks strategiske kultur af, at dette skal bruges til at gennemføre selvstændige militære missioner, men at ”selvstændigheden” i dansk forsvar udelukkende opfattes som brugbar i et selvstændigt for-

svar af Danmarks grænser. Altså ses en række lighedspunkter, som taler for at bekræfte hypotesen. Dog peger resultatet af opgavens tredje delanalyse på, at Danmarks strategiske kultur i høj grad er præget af en grundlæggende forståelse af, at NATO er et bærende element i dansk sikkerhed, og at dansk militæringagement uden for Danmark skal ske i samarbejde med alliancen. Derfor er det umuligt ikke at medinddrage denne uoverensstemmelse i konklusionen til trods for en lang række andre sammenlignelige punkter mellem VKLA-regeringens lederperceptioner og den identificerede strategiske kultur i Danmark. Der ses altså en afgørende inkongruens mellem teori og empiri, hvorfor analysens konklusion om, at hypotese 3 ikke kan bekræftes fastholdes.

6.1 Teoretisk diskussion

Kritikere af neoklassisk realisme peger ofte på, at teorien er for inkonsistent i sine analyser, eftersom neoklassisk realisme inddrager en lang række mellemliggende variable, som i undersøgelsen bliver meget statsspecifikke og hermed går på kompromis med teoretisk parsimoni (Legro og Moravcsik 1999, 35). Kritikere mener, at neoklassisk realisme jonglerer med for mange variable, hvormed teorien kan tilpasses enhver udenrigspolitisk situation. Dermed kan neoklassisk realisme ikke opstille falsificerbare hypoteser, men er tværtimod en *'one-size fits all'*-teori, hvis analysers resultater altid vil være bekræftende og således skabes en slags selvopfyldende profeti. Denne analyses fund peger dog i en anden retning.

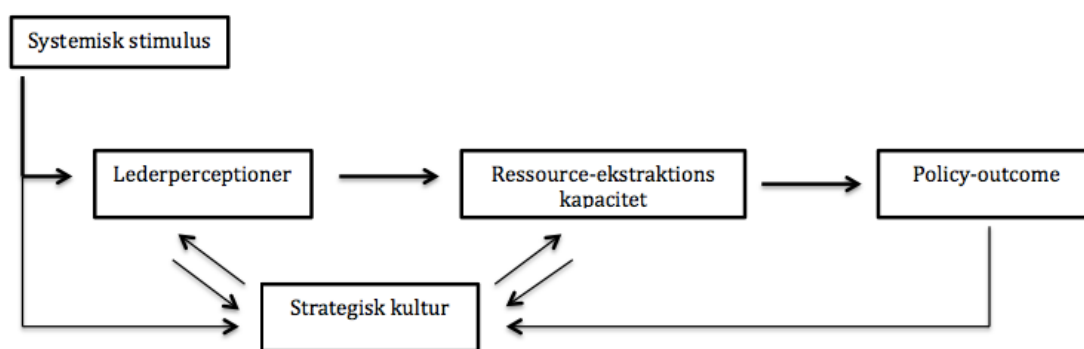
Ovenstående analyse er netop teoretisk forankret i neoklassisk realisme og tilgangen til undersøgelsen af, hvad der har formet VKLA-regeringens beslutningsforslag om et dansk bidrag til Operation Barkhane, er af deduktiv karakter. Opgaven har igennem sin teoretiske forståelse for neoklassisk realisme udledt tre operationaliserbare hypoteser, hvoraf to finder støtte i analysen, imens den tredje hverken kan be- eller afkræftes. Dette tyder på, som tidligere diskuteret, at der er identificeret en uoverensstemmelse mellem opgavens teoretiske forventninger og empiriske fund på et af de undersøgte områder. Denne diskrepans betydning vil følgende blive diskuteret.

Overordnet kan der være to årsager til, at hypotesen om, at Danmarks strategiske kultur påvirker regeringens udenrigs- og sikkerhedspolitiske handlinger ikke blev bekræftet. Enten skyldes det, at hypotesen var falsk, og derfor ikke kan bekræftes, eller også skyldes det, at analysens empiriske fund var forkert, hvilket har forårsaget en falsk negativ konklusion. Såfremt sidstnævnte skulle være tilfældet, skyldes det enten, at datamateria-

let er af for ringe kvalitet, eller også skyldes det utilstrækkelig databehandling. At datamaterialet skulle være af for ringe kvalitet, vil ifølge den hårde kerne af fortalere for strategisk kultur være svær at forestille sig, eftersom strategisk kultur teoretisk burde være indlejret og reflekteret i hele samfundet og dermed alle policy-dokumenter (Johnston 1995, 49), hvorfor også opgavens datamateriale burde indeholde denne. Samtidig har opgaven ved at gennemføre en åben kvalitativ kodning af datamaterialet forsøgt at imødegå risikoen for falske negative konklusioner ved at indfange en så bred forståelse af strategisk kultur som muligt. Åben kodning har nemlig den fordel, at det lader data tale for sig selv og derved skubber empiriske forudindtagede forståelse til side (Jakobson 2012, 178). Samtidig har det udvalgte datamateriale den metodiske fordel, at det tager højde for, og dermed forsøger at kontrollere for tid, partipolitisk overbevisning og dokumenttype. Datamaterialet har altså en stor grad af diversitet og kodningen er åben, hvilket skaber de bedst mulige forudsætninger for at imødegå falske konklusioner til trods for, at sådanne analysers resultat aldrig er endegyldige. Derfor forventes det ikke, at konklusionen er en falsk negativ konklusion, og dermed må årsagen til, at hypotesen ikke kan bekræftes være fordi hypotesen er forkert. Dette peger på, at der potentielt er en fejl i neoklassisk realisme, og at teoriens opfattelse af strategisk kultur muligvis ikke er korrekt. Dette vil det følgende afsnit se nærmere på.

Resultatet fra opgavens tredje delanalyse peger på, at den teoretisk udledte hypotese om at strategisk kulturs effekt på politiske beslutninger ikke er så stor, som forventes på baggrund af teorien. Dette åbner op for muligheden for, at neoklassisk realisme tillægger strategisk kultur for stor betydning, eller som minimum for at have en for deterministisk forståelse for strategisk kulturs såkaldte 'fast kerne'. Der er selvfølgelig svært at komme uden om, at centrale beslutningstagere ikke vil være farvet af historiens vingesus. Samtidig synes det ekstremt at påstå, at strategisk kultur er så fast over tid, at dens mulighed for at udvikle sig er begrænset til eksogene chok, og at selv disse i nogle tilfælde kun vil have en ringe effekt på strategisk kultur. I stedet synes det mere realistisk, at strategisk kultur er konstant foranderlig og tilpasser sig verdenssituationen ligesom lederperceptioner. Således vil strategisk kultur i stedet for at være en underliggende, determinerende masse, der er upåvirket af det internationale system, og som virker restriktiv og begrænsende for politiske beslutninger, være summen af en stats medlemmers forsøg på at forklare deres selvforståelse, identitet og ambitioner, hvilket også Gray (2009) lægger op til. Herigennem skal strategisk kultur altså ses som et 'kartotek' af muligheder, hvorfra beslutningstagere kan bruge disse som inspiration og referencer

til deres perceptioner af verden, om end 'kartoteket' ikke udgør fasttømrede rammebetingelser. Samtidig er dette 'kartotek' under konstant fornyelse, da det både påvirkes af de selvsamme stimuli, som igangsætter udenrigspolitisk modreaktioner, såvel som af borgernes opfattelse af disse, hvilket kommer til udtryk i regeringens ressourceekstraktionskapacitet, lederperceptioner samt en feedback-mekanisme mellem policy-outcomes effekt og strategisk kultur. Dette illustreres i figur 8.

Figur 8 Alternativ forståelse for variabelen *strategisk kulturs* betydning i neoklassisk realistisk analyser

Som figur 8 viser, lægger opgaven op til en forståelse for neoklassisk realisme, hvor strategisk kultur spiller en mindre deterministisk rolle, imens den til gengæld er i konstant forandring og tilpasset både statens historie, kultur men også samtid og aktuelle udenrigs- og sikkerhedspolitiske udfordringer såvel som lederperceptioner og befolkningens politiske opbakning.

At ændre neoklassisk realismes teoretiske forståelse af strategisk kultur kunne nemt beskyldes af neorealismen for at være endnu et eksempel på neoklassisk realistisk teori-modellering. Denne opgaves påstand skal dog være, at dette tværtimod er et udtryk for at forsøge, at tilstræbe den parsimoni, som neoklassisk realisme har været beskyldt for ikke at besidde. Ved at forstå strategisk kultur som en foranderlig og mindre deterministisk variabel, og ikke som en stærk og overdøvende intervenserende variabel tilføjes et yderlig niveau af stringens i neoklassisk realismes analyseramme. Den øgede grad af stringens opstår, når man er villig til at betragte strategisk kultur som en idébank, der tillader beslutningstagere at reflektere over tidligere midler og mål og som dermed forfiner udenrigspolitik frem for en forståelse for, at når en given stat én gang har benyttet sig af bestemte politiske værktøjer, eller på et historisk tidspunkt har en særlig forståelse, vil staten i al fremtid fortsætte med dette. I stedet tillader den alternative forståelse for strategisk kultur en mere samtidsfokuseret analyse, hvor strategisk kultur subsumeres til *aktuelle* handlingsmuligheder baseret på erfaringer såvel som nye politiske over-

bevisninger - og ikke udelukkende på forældede politiske mønstre, der tidligere har vist sig mere eller mindre anvendelige. Således vil uafhængige variabel i neoklassisk realisme stadig være forandringer i det internationale system, imens den 'sorte boks' består af de to mellemliggende variable *lederperceptioner* samt *ressourceekstraktionskapacitet*. Disse påvirkes begge af den mellemliggende variabel *strategisk kultur* men påvirker også selv strategisk kultur. Samtidig vil strategisk kultur være foranderlig og modtagelige over for stimuli fra det internationale system, lederperceptioner såvel som befolkningens opbakning til forskellige udenrigs- og sikkerhedspolitiske problemstillinger, og som også efterfølgende bliver modificeret af det politiske output, som udgøre den afhængige variabel.

7.0 Konklusion

Ovenstående opgave har igennem en neoklassisk realistisk analyse undersøgt, hvad der har formet VKLA-regeringens beslutningsforslag om et dansk bidrag til den fransklede *Opération Barkhane* fra december 2019 og 12 måneder frem. Opgaven har gennemført tre delanalyser, som finder at VKLA-regeringens beslutningsforslag udspringer af ustabilitet i Sahel, hvilket har medført en fornyet terrortrussel mod Danmark. Derfor har VKLA-regeringen været af den opfattelse, at det har været nødvendigt at bidrage til bekæmpelsen af voldelig ekstremisme i området pga. manglende effekt gennem i forvejen eksisterende humanitære bidrag. Et sådan militærbidrag har ikke udgjort en økonomisk udfordring i VKLA-regeringens regeringsperiode ej heller en befolkningsmæssig modstand. Samtidig har de overholdt de 'formelle' krav, som dansk missionshistorik viser er nødvendigt for at gennemføre en mission. Derfor vurderes VKLA-regeringen at besidde den nødvendige ressourceekstraktionskapacitet til at gennemføre et dansk bidrag til internationale missioner. Om strategisk kultur har spillet en afgørende rolle kan ikke udelukkes. Ej heller kan det konkluderes, at dansk strategisk kultur har været afgørende for VKLA-regeringens beslutningsforslag. Dette skyldes, at der er en række elementer i beslutningsforslaget, som ligger inden for Danmarks strategiske kultur, imens andre har været væsentligt anderledes, end hvad Danmark strategiske kultur fordrer.

Opgaven har endvidere diskuteret analysens empiriske delkonklusioner og finder, at der er grundlag for at acceptere delkonklusionerne indtil videre. Derfor accepterer opgaven den støtte som opgavens to første delanalyser finder til hhv. hypotese 1 om, at udenrigs- og sikkerhedspolitiske handlinger reflekterer den siddende regerings perceptioner af forandringer i det internationale system samt hypotese 2 om, at regeringens ressource-

ekstraktionskapacitet påvirker dens mulighed for at gennemføre udenrigspolitiske handlinger. Samtidig kan opgaven ikke bekræfte den tredje hypotese om, at Danmarks strategiske kultur påvirker regeringens udenrigs- og sikkerhedspolitiske handlinger pga. en diskrepans mellem hypotesen, den identificerede danske strategiske kultur og VKLA-regeringens beslutningsforslag.

Netop denne diskrepans mellem den identificerede strategiske kultur og VKLA-regeringens beslutningsforslag har været genstandsfelt for diskussionens anden del, som har diskuteret neoklassisk realimes fokus på mellemliggende sub-systemiske variable og særligt strategisk kulturs betydning for fastsættelsen af en stats udenrigs- og sikkerhedspolitiske dagsorden. Hvor neoklassisk realisme i dag betragter strategisk kultur som havende en fast og svær foranderlig kerne, der virker determinerende og afgrænsende for staters udenrigs- og sikkerhedspolitiske handlingsrum, foreslår denne opgave, at man fremover betragter strategisk kultur som foranderlig og i konstant udvikling, hvor samtidens internationale udvikling, indenrigspolitiske tendenser og politiske meninger konstant præger den strategiske kultur. Dette skaber mulighed for at betragte strategisk kultur som et referencepunkt eller et politisk kartotek, hvor beslutningstagere kan søge inspiration og mening, men som virker inspirerende og permissiv frem for restriktiv i forhold til udenrigs- og sikkerheds politiske muligheder.

8.0 Perspektivering

Da Peter Taksøe-Jensen i 2016 fremlagde sin udredning af dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik, konkluderede han, at Danmark fremover bør have en strategisk tilrettelæggelse af udenrigs- og sikkerhedspolitiske prioriteter og koncentrere sine kræfter på de områder, hvor der står mest på spil, og hvor Danmark kan gøre en reel forskel (Peter Taksøe-Jensen 2016, IX). Derfor bør Danmark gøre op med den hidtil ufokuserede udenrigs- og sikkerhedspolitik og skabe struktur og en reel udenrigs- og sikkerhedspolitisk strategi. En sådan udenrigs- og sikkerhedspolitisk strategi efterspørges også af Anna Libak, der argumenterer for, at Danmark slet ikke længere fører en aktivistisk udenrigspolitik men derimod en passivistisk udenrigspolitik (Libak 2019). Tages Libaks argument for gode varer, har Danmark tilsyneladende ikke siden Taksøe-Jensens rapport formået at formulere en udenrigs- og sikkerhedspolitisk strategi. Spørgsmålet er så, hvorvidt et dansk bidrag til Operation Barkhane er endnu en spand vand på denne mølle? Det er i hvert fald sikkert, at hvis beslutningsforslaget bliver gennemført – hvilket alt tyder på – vil Danmarks Forsvar deltage i endnu en mission og med et iøjnefaldende

lille bidrag. Det er i hvert fald svært at argumentere for, at et dansk bidrag på 70 soldater og to helikoptere til Operation Barkhane er en måde at koncentrere Danmarks kræfter på, som Taksøe-Jensen anbefaler. Bidraget vil dog heller ikke isoleret set være passivistisk, som Libak argumenterer for, eftersom Danmark aktivt vil tage del i en international mission. Men sammenligner man det med de danske indsatser i Irak og Afghanistan er der ingen tvivl om, at indsatsen vil være af minimal karakter. Spørgsmålet er så, om det skyldes, at Danmark i virkeligheden forsøger at bejle til Frankrig i en tid, hvor USA stiller spørgsmålstejn ved NATO, eller om det reelt er med henblik på at imødegå en ny terrortrussel – dog behøver det ene ikke udelukke det andet. Svaret til dette spørgsmål må dog være op til fremtidige undersøgelser at besvare.

Litteraturliste

Beach, Derek. 2012. *Analyzing foreign policy*. 1. udg. Basingstoke: Palgrave Macmillan

Brænder, Morten, Gitte Sommer Harrits og Lasse Lindekilde. 2012. Dybdegående analyse af kvalitativt materiale i Lotte Bøgh Andersen, Kasper Møller Hansen og Robert Klemmensen (red.), *Metoder i Statskundskab*, 2. udg. København: Hans Reizels Forlag

Danmarks Riges Grundlov, 1849. Tilgået d. 09. oktober 2019.

<https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=45902>

Engen, Torben T. 2019: "Frankrigs krig i Sahel ligner en succes". *RÆSON37*: 62-67

Essoungou, André-Michel. 2013. *The Sahel: one region, many crises*. Tilgået d. 09. oktober 2019. <https://www.un.org/africarenewal/magazine/december-2013/sahel-one-region-many-crises>

Forsvarsministeriet A, 2019. "Regeringen vil styrke indsatsen mod terrorisme i Sahel-regionen". Tilgået den 24. august 2019. <https://fmn.dk/nyheder/Pages/Regeringen-vil-styrke-indsatsen-mod-terrorisme-i-Sahel-regionen.aspx>

Folketinget, 2013. "B 28 Forslag til folketingsbeslutning om dansk militært bidrag til FN's fredsbevarende operation MINUSMA i Mali". Tilgået den 07. oktober 2019. <https://www.ft.dk/samling/20131/beslutningsforslag/B28/index.htm>

Folketinget, 2015. "B 26 Forslag til folketingsbeslutning om yderligere dansk militært bidrag til FN's fredsbevarende operation MINUSMA i Mali". Tilgået d. 07. oktober 2019. <https://www.ft.dk/samling/20151/beslutningsforslag/b26/index.htm>

Forsvarsforliget, 2018. "Ny aftale for Forsvaret 2018-2023". Tilgået d. 28. august 2019. <https://fmn.dk/nyheder/Pages/ny-aftale-for-forsvaret-2018-2023.aspx>

Forsvarsministeriet, 2016. "Tidligere danske indsatser: Libyen (OUP)". Tilgået d. 16. september 2019. <https://fmn.dk/videnom/Pages/IndsatseniLibyen.aspx>

Forsvarsministeriet, 2019. ”Indsatsen i Sahel-regionen (MINUSMA og Operation Barkhane”. Tilgået den 03. september 2019.

<https://www.fmn.dk/videnom/Pages/IndsatseniMali.aspx>

Forsvarsudvalget, 2010. ”Kurs mod 2020 – Dansk udenrigspolitik i nyt farvand”. Tilgået d. 01. september 2019.

<https://www.ft.dk/samling/20101/almdel/URU/bilag/41/921662.pdf>

FN, 2003. ”MINUSMA fact sheet”. Tilgået d. 09. oktober 2019.

<https://peacekeeping.un.org/en/mission/minusma>

Globalnyt, 2018. “Over 100 mio. til stabilisering I Sahel-Området”. Tilgået d. 07. oktober 2019. <https://globalnyt.dk/content/over-100-mio-til-stabilisering-i-sahel-omraadet>

Gray, Colin (2009). Out of The Wilderness: Prime Time For Strategic Culture i Jeanni L. Johnson, Kerry M. Kartchner og Jeffrey A. Larsens (red.), *Strategic Culture and Weapons of Mass Destruction*, 1. udg. Basingstoke: Palgrave Macmillan

Hansen, H. C.1958. “Udenrigspolitiske tale i Folketinget af 21. januar 1958 (Uddrag)”. Tilgået d. 01. September 2019. <https://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/hc-hansens-udenrigspolitiske-tale-i-folketinget-21-januar-1958-uddrag/>

Holm, Thue A. ”Danskerne accepterer udgifter til forsvaret: ’Folk er simpelthen oprigtigt nervøse’”. *Berlingske*, 30. juli.

Jakobsen, Mads L. F. 2012. Kvalitativ analyse: kodning i Lotte Bøgh Andersen, Kasper Møller Hansen og Robert Klemmensen (red.), *Metoder i Statskundskab*, 2. udg. København: Hans Reizels Forlag

Jakobsen, Peter Viggo og Karsten Jakob Møller. ”Good News: Libya and the Danish Way of War” i *Danish Foreign Policy Yearbook 2012*. 106-130

Johnston, Alastair I. 1995. ”Thinking about Strategic Culture” i *International Security*. 19:4, 32-64. DOI: 10.2307/2539119

Jung, Eva. 2019. "Over halvdelen af danskerne støtter et fælles EU-forsvar". *Berlingske*, 29. marts

Kagan, Robert. 2018: "'America First' Has Won". *New York Times*, 23. september

Kitchen, Nicholas. 2010. "Systemic pressures and domestic ideas: a neoclassical realist model of grand strategy formation" i *Review of international studies*. 36:1, 117-143.
DOI: <https://doi.org/10.1017/S0260210509990532>

Krigsvidenskab.dk, 2011. "Danmark i krig: Den danske befolknings støtte til indsatserne i Irak og Afghanistan". Tilgået d. 16. september 2019.
<https://www.krigsvidenskab.dk/danmark-i-krig-den-danske-befolknings-stoette-til-indsatserne-i-irak-og-afghanistan>

Legro, Jeffrey W. og Andrew Moravcsik. 1999. "Is Anybody Still A Realist?" i *International Security*, 24:2, 5-55. DOI: <https://doi.org/10.1162/016228899560130>

Libak, Anna (2019). "Danmark har fået en passivistisk udenrigspolitik, hvor borgerne må gætte sig til, hvad politikerne mener". *Berlingske*. 22. august.

Lindekilde, Lasse og Thomas Olesen. 2015. *Politisk protest, aktivisme og sociale bevægelser*. 1.udg. København: Hans Reitzels Forlag

Löfflmann, George. 2015. "Leading from behind – American Exceptionalism and President Obama's Post-American Vision of Hegemony". *The Routledge Geopolitics Series*: 308-322. DOI: <https://doi.org/10.1080/14650045.2015.1017633>

Mariager, Rasmus og Anders Wivel. 2019. *Krigsudredningen Bind I: Hvorfor gik Danmark i Krig? Uvildig udredning af baggrunden for Danmarks militære engagement i Kosovo, Afghanistan og Irak*. 1. udg. København: Københavns Universitet

Rasmussen, Anders Fogh. 2002. "Statsministerens nytårstale 2002". Tilgået d. 01. september 2019. http://www.stm.dk/_p_7354.html

Regeringen, 2017: ”Udenrigs- og sikkerhedspolitisk strategi 2017-2018”. Tilgået d. 28. august 2019. <https://www.regeringen.dk/publikationer-og-aftaletekster/udenrigs-og-sikkerhedspolitisk-strategi-for-2017-2018/>

Regeringen, 2019: ”Udenrigs- og sikkerhedspolitiske strategi 2019-2020”. Tilgået d. 28. august 2019. https://www.regeringen.dk/media/5907/udenrigs_sikkerhed_dk.pdf

Renshon, Jonathan. 2009. ”When Public Statements Reveal Privat Beliefs: Assessing Operational Codes at a Distaince i *Political Psychology*. 30:4, 649-661.

DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1467-9221.2009.00718.x>

Ripsman, Norrin M., Jeffrey W. Taliaferro og Steven E. Lobell. 2016. *Neoclassical Realist Theory of International Politics*. 1. udg. Oxford: Oxford University Press.

Rose, Gideon. 1998. ”Review Article: Neoclassical Realism and Theories of Foreign Policy” i *World Politics*. 51:1, 144-172. Cambridge: Cambridge University Press. DOI: <https://doi.org/10.1017/S0043887100007814>

Ritzau, 2019. ”Militær bidrag til forsvar af danske interesser”. Tilgået den 06. september 2019

<https://via.ritzau.dk/pressemeddelelse/militaere-bidrag-til-forsvar-af-danske-interesser?publisherId=2012662&releaseId=13578857>

Schlüter, Paul. 1985. ”Tale ved besøg i Washington af 12. september 1985”. Tilgået 01. september 2019. <https://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/statsminister-poul-schlueters-besoeg-i-washington-12-september-1985/>

Skak, Mette. 2016. ”Russian strategic culture: the role of today’s chekisty” i *Contemporary Politics*, 22:3 324-341. Routledge. DOI: 10.1080/13569775.2016.1201317

Skatteministeriet 2018: ”Skattetrykket i Danmark”. Tilgået 16. september 2019.

<https://www.skm.dk/skattetal/statistik/generel-skattestatistik/skattetrykket-i-danmark>

Skatteministeriet 2019: ”Høj skattetryk i Danmark – men faldende tendens de senere år”. Tilgået d. 16. september 2019. <https://www.skm.dk/skattetal/analyser-og-rapporter/skatteoekonomiske-analyser/2019/marts/hoejt-skattetryk-i-danmark-%E2%80%93-men-faldende-tendens-de-senere-aar>

Snyder, Jack L. 1997. ”The Soviet strategic culture: implications for limited nuclear operations. A project air force report prepared for the United States Air Force R-2154-AF”. The Rand Corporation, Santa Monica: 1-38.

Staun, Jørgen M. og Jan W. Mathiasen. 2018. Russisk strategisk kultur under Putin i Niels Bo Poulsen og Jørgen Staun (red.) *Kreml i krig: Ruslands brug af militær magt*. 1. udg. København: Djøf Forlag

Statistikbanken 2019: ”BNP, Danmark”. Tilgået d. 16. september 2019. <https://www.statistikbanken.dk/statbank5a/selectvarval/saveselections.asp>

Stauning, Thorvald. 1937. ”Lænkehunds-tale af 8. marts 1937”. Tilgået d. 16. september 2019. <http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/statsminister-thorvald-staunings-s-laenkehunds-tale-8-marts-1937/>

Svendsen, Jacob. 2019. ”70 danske soldater og to helikoptere udsendes: Skal bekæmpe terrorister i Nordafrika”. *Politiken*, 28. februar

Taksøe-Jensen, Peter for Udenrigsministeriet. 2016. ”Udredning: Dansk diplomati og forsvar i en brydningstid (sammenfatning)”. Tilgået d. 01. oktober 2019. <https://um.dk/da/udenrigspolitik/aktuelle-emner/dansk-diplomati-og-forsvar-i-en-brydningstid/>

Taliaferro, Jeffrey W. 2006. ”State Building for Future Wars: Neoclassical Realism and the Resource-Extractive State”. *Security Studies*, 15:3: 464-495. DOI: 10.1070/09636410601028370

The Economist, 2019. ”The West’s new front against jihadism is in the Sahel”. Tilgået d. 19. oktober 2019. <https://www.economist.com/middle-east-and-africa/2019/05/02/the-west-s-new-front-against-jihadism-is-in-the-sahel>

Tjalve, Vibeke. 2018. "Rethinking Obama's "Retreat": The Ironies of US leadership in an ungovernable world" I *New Conflict Dynamics. Between Regional Autonomi and Intervention in The Middle East and Africa*. 1. udg. 17-30. København: Danish Institute for Military Studies

Udenrigsministeriet, A. "Strategiske mål for Danmarks partnerskab med Mali". Tilgået d. 28. august 2019. <https://um.dk/da/danida/lande-og-regioner/landepolitikker/mali/strategiske-maal-for-danmarks-partnerskab-med-mali/>

Udenrigsministeriet, 2019. "URU alm. del – svar på spørgsmål 160 fra Eva Flyvholm (EL) stillet den 28. marts 2019 til udenrigsministeren". Tilgået d. 07. oktober 2019. <https://www.ft.dk/samling/20181/almDEL/UPN/bilag/185/2050883.pdf>

Walker, Stephen G. og Mark Schafer. 2006. "Democratic Leader and the Democratic Peace: The Operational Codes of Tony Blair and Bill Clinton" i *International Studies Quarterly*. 50:3, 561-583. DOI: 10.1111/j.1468-2478.2006.00414.x

Waltz, Kenneth N. 1979. *Theory of International Politics*. 1. udg. Massachusetts: Addison-Weekley Publishing Company

Williamson, Ahmed. 2009. "An Application of Strategic Cultur Concepts in U.S.-African Foreign Policy: Mutual Understanding Can Yield Mututal Interests". United States Marine Corps Command And Staff College, Marine Corps University. Tilgået 15. september 2019 via <https://apps.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a513821.pdf>

Wivel, Anders. 2002. "Realismen efter Waltz: udvikling eller afvikling?" i *Politica* 2002 Nr. 4, 431-448.

Wæver, Ole. 2016. "Danmark i krig, igen og igen". I *Robus mandat: juridiske udfordringer ved danske militære missioner i det 21. Århundrede*. 1. udg. 19-42. København: Djøf Forlag

Yarger, Harry R. 2006, A theory of Strategy: Art Lykke and the Army War College Strategy model, 1-7